

ПОСЛАНИЕ НА СВ. АПОСТОЛ ПАВЕЛ ДО КОЛОСЯНИ

ТЪЛКУВАНИЕ ОТ ПРОТОЙЕРЕЙ ОЛЕГ СТЕНЯЕВ

Първа глава

Посланието е написано вероятно между 60 и 64 година, когато св. апостол Павел се намирал в затвора. Адресирано е до църквата в Колоси, град в Мала Азия. Главна тема е свидетелство за Христа и Неговата власт, провъзгласява се теократичният принцип на управление на небето и земята. В първата глава се говори за превъзходството на Христа. Във втора глава от 4 до 7 стих се изразява безпокойство за състоянието на Църквата. От 8 до 33 стих се изразява учението. В трета глава се одобрява твърдостта на християните в този град. Отново в трета, както и в част от четвърта глава се говори за разпределението на задълженията в християнските семейства, каква е йерархията в домашната църква. В четвърта глава – в обичайния му стил, приветствие към вярващите от себе си и другите.

Какво знаем за Колоси? Градът бил разположен в долината на река Лик, на 18 км югоизточно от Лаодикия, на търговския път Ефес-Ефрат. Градът процъфтявал дълго време и в 8 век упаднал. Когато се сменила системата на пътищата, започнали ислямско-византийските войни. Известен е с главния си търговски бранд – пурпурната вълна, наречена колосин. През 12 век мюсюлманите разрушили града-културен център, пазещ Евангелието. Археолозите открили театри, изсечени в скалите гробове, древна църква, надписи с християнско съдържание в домове, на гробове. На античните монети – изображения на богове, римски, египетски.

До приемането на християнството имало разни езически школи. Не трябва примитивно да се възприема езичеството, то е било силен враг, използващ философията, смущаващ силно умовете на християните. Влиянието на езическия свят чрез философията продължава да съществува и до наши дни. Във всички християнски учебни заведения, за да се има представа от риторика, логика, продължават да се преподават Платон, Аристотел и други апологети на езичеството. Във втора глава се говори именно за това, че философията не винаги може да бъде полезна.

Посланието започва с думите:

(1:1) „Павел, апостол на Исуса Христа по воля Божия, и неговия брат Тимотей.“

Виждаме, че Тимотей не напуска ап. Павел в затвора. Блажени Теофилакт пише: „Всички послания на ап. Павел са свети, но особено силни са тези, които той разпращал, намирайки се в окови. Той ги пращал като пълководец по време на сражение, напълно уверен в победата.“

Ап. Павел нарича Тимотей брат. **Християните, дори и да са имали различно йерархично ниво, са се наричали един друг братя.** Знаем, че Тимотей е бил духовен син на ап. Павел и е адресирал посланията си до него – „до възлюбения ми син“, но когато пише от затвора, вижда зрелостта на този, когото е родил чрез проповедта си и го нарича брат. Това било прието в християнските общини, без да се гледа на каквито и да са чинове, санове, йерархия – брат и сестра един за друг и никакви там „отче“ или други тителувания. Всичко било достатъчно скромно. Същото виждаме и при св. Йоан Богослов в Откровение 1:9: **„Аз съм Йоан, брат ваш“**... По това време всички апостоли вече били умрели, той се обръщал към обикновените хора, тогава и сега живеещи, но тази апостолска простота, загубена в средновековието, тогава се пазела.

Защо апостолите оставяли тези послания след себе си? Какъв е смисълът, може би това били някакви директиви, спуснати „отгоре“ към простолюдието? Характерът на апостолските послания винаги носили братски и дружески тон, а за причината на написването им пише св. Йоан Богослов в съборното си послание 1:4 **„И пишем това, за да бъде радостта ви съвършена...“** И действително, изучавайки апостолските послания, усещаме тази радост от принадлежността към Църквата апостолска, към Църквата не като някаква човешка институция, а Църквата като живот в богочовечеството на Христа. И понеже в нея присъства и човешкото, и божественото, то естествено заедно с това, че тя е свята, съборна, апостолска, в нея да има и чисто човешки проблеми, а апостолите са имали удивителен такт при решаването им, проявявали такава грижа за другите вярващи, че за нас това е велик урок.

В посланието към Филипяни се поразяваме от начина, по който ап. Павел помирява две християнки – Евдокия и Синтихия, привличайки Климент, не просто християнин, а принц от дома на Флавий. Павел виждал в

разногласието и спора им верски проблем. А сега, ако някой мисли не така като другите, от това не се прави проблем, защото съвременното общество води диалог с масите. За съжаление даже и ние, свещениците често при проповедите в храма се обръщаме към тълпата. Библията чрез апостолските послания води диалог с всяко конкретно човешко „аз“, с всеки човек и личностното става съборно и това за нас- християните на много сложния период. Нашето време напомня лаодикийския период, особеностите на който се заключават в това, че външно като че ли всичко е много добре, даже отлично, както лаодикийските християни казвали – **„разбогатях, от нищо не се нуждая“**, – а отвътре – пустота. Словото Божие се обръща към такива **„Ти не знаеш, че си нещастен, и нищ, и сляп, и гол“**.

Затова, навярно, за да възродим в себе си апостолската простота, трябва внимателно да изучаваме тези послания. В древността посланията се четели само от тези, към които били адресирани, но скоро християните разбрали ценността на посланията в цялост, за всички християни, и започнали да си ги обменят. После Църквата решила да ги събере всички и заедно с Деяния и Апокалипсис да ги издаде в отделна книга Апостол. Преписвани са ръчно, и ако бяха заедно с евангелията, щеше да е твърде дебела книга. По-късно Новият завет ги обединява.

Св. Йоан Златоуст пише, че главна цел за написване на „Колосяни“ е укрепване на Църквата по време на изпитания и убеждаването на християните, че единственият път към Бога е чрез Христа, а не чрез никакви посредници, например ангели. В изпитанията Той е винаги с нас в Светия Дух, така както ап. Павел не винаги е бил физически с чедата си, но духом присъствал до тях неизменно. Посланието е свидетелство за сотирологичен христоцентризм – посредник не е нито ангел, нито човек, но Христос Богочовекът, посредник между Бога Творец и цялата останала твар. Ангелите, св. Богородица, светиите са наши ходатаи пред Христос, но само Той е Посредник между Бога и творението.

Св. Теодорит Кирски пише, че ап. Павел иска да предотврати подчинението на вярващите на юдейския закон като нещо необходимо за спасението и се старае да прекара ясна разлика между нужното за спасението ни и това, което е второстепенно. Нима заповедите „не убивай“, „не кради“ и т.н. не способстват за нашето спасение? Би способствало, ако можехме да ги изпълним (Който изпълни закона, ще бъде жив), но „виновен в едно, виновен във всичко“, „проклет“, „всички съгрешиха, няма ни един

праведен“, тоест, законът не способства спасението, а само разкрива дълбините на нашето падение като огледало на греховността ни.

Никой не може да изпълни закона в цялост, въпреки, че трябва да се стараем, но да уповава на Христос може всеки, злодеят, убиецът, разбойникът на кръста, който нищо повече не можеше да измени в живота си, висейки на кръста, но всецяло възложи упованието си на Христа. Първо ругае Бога заедно с другите, но като чува как Христос се моли за палачите Си, за тези, които го бичуваха, осъдиха на смърт и приковаха, разбра, че това не е по силите на човек в страшни мъки, че висящият на Кръста е Богочовек. Потресен от това, казва: „**Помени ме, Господи, кога дойдеш в Царството Си**“.

За съжаление и в наши дни има много хора, изповядващи пелагиански заблуждения, съставящи си морални и нравствени кодекси (на строителите на комунизма например), които да изпълняват, казвайки „край, от утре ще започна всичко наново“, вярвайки, че в човека има достатъчно ресурси да „заработи“ спасението си сам. В живота ние очакваме нещо, но е възможно да се случи по-добре или по-зле, но никога не става така, както ние си мислим и планираме, това е реален работещ закон.

Св. Теодорит Кирски пише също, че ап. Павел иска да каже, че най-голямата опасност за Христовите ученици е в опита на християните с юдейски произход да убедят вярващите от езичниците в съблюдаване на Мойсеевия закон, докато спасението, дарувано чрез Тайнството на възплъщението на Господ Иисус Христос, остава някак встрани.

Какво биха могли да изискват повярвалите от юдеите? Да се принасят кози в жертва? Не, те знаели, че има Жертва на Христа. Обрязване? Да, изисквали, но имало постановление на събора да не се изисква обрязване от езичниците. Но изисквали спазване на 10-те Божии заповеди. На пръв поглед нищо лошо, но проблемът не е в това, че те желаели да се измени нравствения климат, а че показвали на хората тези заповеди като източник за спасение и Христос оставал малко някъде встрани.

Когато отиваш на изповед и назоваваш тежки грехове и свещеникът ти чете разрешителна молитва, а в сърцето си ти казваш „и какво, нима това е всичко?“ Не, това не е всичко! Не, Той беше разпънат на Кръста, ръцете, краката Му бяха пробити, преди това Го бичуваха, а когато ти със своя въпрос „и това е всичко?“, оскърбяваш подвига на изкуплението, това е

печално! Човешката гордост иска да добави към делото на своето спасение нещо от себе си. Но има Спасител – Исус Христос!

А някой човек си казва „трябва да пострадам, да се помъча“. Един мъж ходи на дълги служби и всенощни бдения в Атонското подворие и като го питах защо там, казва с някакво радостно чувство „там цялото тяло вика, трепери“. Питах го: „а хубаво ли е това“, а той: „трябва да се помъчим тук, за да бъде там по-леко“. Казвам му: „католиците вярват в чистилице там, а ти си измислил чистилице тук?!“ За това трябва да се напише, това е някакво ново явление, непознато досега .

Всъщност, аскетизмът в православието не е самобичуване, а движение на благодарната християнска душа към среща с Господа с желание да се отблагодарим на Създателя за дара на спасението, при това съзнавайки, че и вечността не би ни стигнала.

В православния катехизис в раздела „любов“ се изучават именно заповедите на Бога: както Мойсеевия закон, така и Блаженствата, но с разбирането, **че християнинът не може да покрие с добрите си дела цялото това зло, което е сътворил.** Например абортираното дете не може да се върне към живот с палене на свещи или безкористна грижа за всички деца, има грехове, които ние никак не може да измием. Има Изкупител, и това е Исус Христос и за Него в посланието си към колосяните иска да беседва с нас ап. Павел.

(1:1-3) „...Павел, апостол на Исуса Христа по воля Божия, и брат Тимотей, – до светите и верни в Христа Исуса братя в Колоса: благодат вам и мир от Бога Отца нашего и Господа Исуса Христа.. Благодарим на Бога и Отца на Господа нашего Исуса Христа, молейки се винаги за вас,“

Павел започва посланието, подчертавайки суверенната воля Божия за всичко, което се случва за нашето спасение, **т.е., ние не можем нито да прибавим нещо към подвига на Изкуплението, което извърши Христос, нито да отнемем от него.** Св. Йоан Златоуст пише: „Трябва да кажем и за съдържанието, което намираме в посланието, колосяните мислели, че са водени до Бога от ангели, придържали се към много езически и юдейски обичаи. Затова Павел в самото начало казва „по воля Божия“, т.е. всичко се извършва по воля Божия, а не човешка, ангелска. Както е казано, спасението зависи не от желаещия, нито от подвизаващия се, а от милващия Бог.

Можеш и да желаеш, и да се подвизаваш, но от волята Божия зависи спасението ти.

За апостолите било свойствено да се наричат раби Божии, но Бог управлява Своя народ чрез Своя Син и ние, като Църква Христова в Иисус Христос, се осиновяваме от Бог Отец и вече не сме раби, а деца Божии, чада Божии, **изкупени чрез кръвта на Иисус Христос**. Защо се наричали тогава раб? В античния свят, ако си роб на някакъв общар, гледали те с подозрение, но ако казваш гордо, роб съм на императора, дойдох във вашия град да изпълня поръчението му, сенаторите от страх се тресели, а ти си раб Божи, изпълняваш Неговите поръчения, още повече, чрез Сина си осиновен от Бог Отец и ако Иисус Христос е Син по същност, ние сме по благодат чеда. Децата биват всякакви – послушни, непослушни, но деца.

(1:4-5), „...понеже чухме за вашата вяра в Христа Иисуса и за любовта ви към всички светии, при надеждата на отреденото вам на небесата, за което по-преди чухте от истинското слово на благовестието“

Тук се говори за велики неща: вярата и любовта на колосяни (любовта е винаги съблюдаване на евангелските заповеди и добрите дела) , т.е. те се грижели за тези светии, които страдали. Започнала иудейската война и християните се нуждаят от грижи. Второто послание до коринтяни е посветено на този въпрос.

(1:6) „...при надеждата на отреденото вам на небесата, за което по-преди чухте от истинското слово на благовестието, що пребъдва у вас, както и в цял свят, и принася плод и расте, както и между вас от деня, когато чухте и познахте истински Божията благодат,“, – т.е. не съжалявате да давате това, което имате, защото това, което ще имате там, е много повече от това, което ще раздадете на земята.

Ап. Павел утвърждава това, че вярващите в Иисус Христос няма просто да седнат на небесата, а както пише на друго място – **вече сте седнали отдясно на Бога**. Как така? Ако Църквата е Тяло Христово, а Христос глава на това Тяло и Той се възнесе и седна отдясно на Бога Отца, като Богочовек, то и нашето човешко, предадено на Бога членство на това Тяло, вече е седнало там в Иисус Христос, в Когото е и надеждата ни, и упованието ни. Когато ние християните пребиваваме в радост и изповядваме в надежда спасението, не в същност, а в надежда (в надежда сме спасени е казано), полагаме на Христа надежда за спасение, то нашият живот ще се измени принципно и

ние, знаейки, какво ни е приготвено там, ще раздаваме спокойно безопасна надежда.

Св. Йоан Златоуст пише, че ап. Павел говори за бъдещите блага заради изкушението да търсим успокоение тук. На надеждата за приготвеното ни, той указва като на нещо безопасно. Теодор Мопсуестийски пише „Така е устроено, че вие да можете да получите небесното благо, верни на надеждата, която у вас се пази, обаче ако се присъедини онова, което произлиза от вас“.

Кога започваме да раздаваме всичко? Когато сме уверени, че имаме повече. Имайки наследство на небесата, сме сънаследници на Христа. Трябва да се отнасяме към хората, които не принадлежат на Христовата църква, като към много нещастни хора, бедни, нуждаещи се от нашата повече духовна, отколкото материална поддръжка. Ние имаме основание за надежда. Сега много хора гледат с ужас на бъдещето предвид политическата реалност. Как да придобием надежда, ние имаме деца, внуци, които се надяват на нас, те не знаят за тези големи проблеми в света, детето се надява, че винаги ще има хляб на масата, сок и сладолед, купени от магазина, нещо вкусничко след неделната литургия, рожден ден, пържени картопки и когато ти отговаряш за семейството, естествено твоите опасения нарастват и ето вижте как св. Исаак Сирий ни идва на помощ:

„Телесните упражнения в безмълвие очистват тялото от материалното, което е в него, упражненията на ума смиряват душата и я очистват от груби помисли и преходни неща, отвличайки я от състоянието, в което нейните мисли са страстно съсредоточени към състоянието, когато те, движими от божественото съзерцание я приближават към отваряне на ума, което се нарича нематериално съзерцание и което е духовна дисциплина. Тя именно възнася мисълта от земните неща и я приближава към първото съзерцание на духа и я въздига към Бога посредством зрението на неизречена слава и подготвя чрез надежда ума за насладата.“ Оказва се, че от надеждата се ражда наслаждението. Пътят на надеждата е през молитвата, поста и разбира се, през изучаването на Божието слово, понеже словото Божие и източник на вярата. Както е казано – вярата е от слушане, а слушането от словото Божие.

Наслаждение е, когато разбираш, че животът ти зависи не от някакъв случай, а има Ходатай, има Посредник. „Не се надявайте на князе, на син

човешки, от когото няма спасение“ (пс.:143). Говорим за надеждата в това, което извърши Христос за нашето спасение.

(1:7-8) ...както се и научихте от Епафраса, нашия възлюбен сътрудник, който е верен служител Христов заради вас, и ни извести за вашата чрез Духа любов.“

Името на този човек се среща нееднократно, това е удивителен човек, който като ап. Павел ходил от място на място и оценявал духовната ситуация в една или друга община, за да съобщи на апостолите как стоят нещата. Той донесъл на ап. Павел вестта, че у хората упованието на обещаното благо е велико. Светии тогава наричали странниците. По кодекса на тогавашния живот, тези бродещи проповедници ги приемали като светии, умивали им краката (по юдейски обряд да се умиват краката на госта), канели ги на масата, давали им легло. Но според апостолското правило тези хора не се задържали на едно място повече от три дни. Провеждали беседи и ден и нощ и тръгвали по-нататък. Наричали ги светии, защото тяхното служение било особено. Думата „свят“ означавала – особен, отделен. Епафрас бил един от тези светии, обхождал общините, трудил се не на едно място за слава Божия, защото разбирал, че ако не прави това, то би бил неблагодарен за това, което вече има на Небесата. В Христа ние имаме живот, живот в излишък. Даже и да умрем, животът ни ще продължава. Самият Павел вярвал, че животът там е много по-добър от тук и отдавал предпочитание на земния живот само заради вярващите.

В шестия стих се говори за това, че вярващите са познали благодатта. Св. Йоан Златоуст пише, че това, което е дошло при тях (Християнското учение), не си е отишло, а там остава и пребивава, както и в целия свят, навсякъде е присъстващо това учение, навсякъде владичество, получило е съборен характер, стои. Едно от определенията за Църквата е „стълб“ – утвърждение на истината, т.е. стои непоколебимо. Тези думи на св. Йоан Златоуст ни призовават и нас да бъдем твърди в изповядване на истината и да пазим чистотата на вярата си, както са правели Епафрас, ап. Павел и онези свети мъже и жени, които са преминавали от място на място и предавали един друг приветствия и съобщавали за нуждите.

Истинската Църква има именно вселенски характер и колосяните трябвало да разберат, че не могат да бъдат без ефесяните, римляните без коринтяните и т.н., защото характерът на Църквата е католически. Тертулиан пише:

„Имам навик в избличаването на ересите да съставям компендиум от свидетелства, защитавайки нашето правило на вярата като първично по отношение на всяка еретическа. Ако евангелското предание тогава е проникнало навсякъде, то колко повече сега? Ако нашата вяра е проникнала навсякъде повече от еретическата, то няма какво да се говори – не учението на Маркион (което се появило в управлението на Антониан), но нашата вяра ще е апостолска.“ Тертулиан се радва, съставил е схема и вижда какви вярвания са от апостолски времена и какви се появяват по-късно от разни хора и колко важно е да се помни за вселенския характер на Църквата.

(1:9) „...Затова и ние от деня, когато чухме това, не преставаме да се молим за вас и да просим, щото вие да имате пълно познание на волята Му във всяка премъдрост и духовно разбиране,“

Тук трябва да се разбере важното служение на светиите – апостоли и християни. Аз сега мога да отворя Библията и да ви показвам ту едно, ту друго, но Нов завет във вид на книга не е имало до 325 година. Възможно е много от християните от първи век да не са прочели нито едно Евангелие, но те слушали проповедта на апостолите, разкази на самите апостоли или учениците им, човешкият фактор играл важна роля. В наше време, повярвайте ми, всичко се връща към онези времена.

Библията е непонятна книга за съвременните хора, трудно им е да разбират за какво става дума в нея, но вие се старайте да живеете по приетото от светиите и да предавате знанието на други. Разбира се, това не се прави помпозно, гръмко, но най-великото мисионерско служение се случва в семейството,- например когато бабата, най-често общуваша с внуците, ги наставлява във вярата. Бабите са най-големите мисионери. Младежта може да се поразтича, може и да се получи нещо – добре, може и да не се получи – нищо, повод за смирение. Съпрузите общуват помежду си, ако имате приятели, родствени души, някаква обща болест – ето аз съм диабетик, говоря с друг диабетик, кой какво взима, какви дози, постепенно му казвам, че светена вода взимам, помага... и така неусетно, като търсите нещо общо... Христос винаги търсил обща тема, с рибарите разговарял за улов, с пастирите за загубените овце, със селянина за сеитбата. А сега колко общи теми – за метрополитена – всички еднакво облечени, всички си приличат, всички с кръстчета, но едни се качват, други слизат.

Трябва да се учим от Христа и апостолите на простотата на благовестуването. Настъпват времена, когато словото Божие ще бъде почти недостъпно (пророк Амос) и личното свидетелство за Христа ще придобие много важно значение. Не в Китай или някъде по света – имаш семейство, приятели – на тях свидетелствай. Който не се грижи за своите домашни, той е по-лош от онзи, който се е отрекъл от вярата.

Когато сектантите казват, че се основават на Писанието, ние питаме: „А Църквата как така е съществувала без него три века? Ориген може би имал всичките четири евангелия (Иероним имал пет – признавал ап. Варнава), но като цяло хората устно са общували, по-важно било да видят човека, да чуят гласа му, да разберат къде и как слага акцент. Както за народите има момент, в който са чули и познали Божията благодат в истината, така и персонално за всеки от нас има такъв момент. Има и такива, които не са я познали, макар и да са чули. С очи ще гледат и няма да видят...Така е загрубяло сърцето. Словото се възприема чрез всичките средоточия на вътрешния ти свят – тогава принася плод.

(1:10) „...та да постъпвате достойно за Бога, като Му угождавате във всичко, като принасяте плод във всяко добро дело и растете в познаването Бога“

Какво значи да постъпвате достойно за Бога? Достойнството на Бога и на човека са толкова различни неща. Божието е в безстрастно отношение към най-различни човешки групи – благославяйте онези, които ви проклинат, молете се за обиждащите ви, обичайте враговете си...Понеже Бог еднакво праща светлина за праведници и за грешници, ние трябва да изведем от сферата на стоково-пазарните отношения отношенията си с разни социални групи: обичаме, който ни обича, и мразим, който ни мрази. Едва тогава, когато изведем нашата религиозност от плоскостта на стоково-паричните отношения, може да се уподобим на Бога, обичащ цялото Свое творение. Ненавиждай греха, а не грешника, понеже Бог не иска смъртта на грешника. Истинската любов трябва да владее нашия живот.

От девети до четиринадесети стих е като молитва на ап. Павел, която ни учи какво да просим в молитвите и кое е особено важно в тях! **Главното е познанието за Бога.** В Стария завет е казано, че поради недостиг на знание, народът погива. Най-великото познание за Бога е това, което Той сам ни е открил в Своя Син. Да четем по-често Евангелията, за да разберем характера

на Бога. Когато апостолите казвали: „Покажи ни Отца“, Христос отвърнал: „Толкова време съм с вас и не познаваш ли **Ме Филипе? Който е видял Мене, видял е Отца**“. Познанието на Бога е състояние на ученика. „**Та да постъпвате достойно за Бога, като Му угождавате във всичко, като принасяте плод във всяко добро дело и растете в познаването Бога**“ – не просто да опознаваме Бога, а да растем в това познаване, да постъпваме достойно, да угаждаме. Св. Иоан Златоуст отбелязва, че ап.Павел винаги съединява вярата с начина на живот, и че ни призовава да устройваме равни отношения с хората, както с ближните, така и с далечните

(1:11) „...като се укрепявате с всякаква сила чрез Неговата славна мощ за всяко търпение и великодушие с радост“ – без Него нищо не можем. Угаждане на Бога е, когато проявяваме грижа за своите деца, внуци, правнуци.

(1:12) „...като благодарите на Бога и Отца, Който ни направи способни да участваме в наследството на светиите в светлината“

„**наследството на светиите**“ – бъдещите поколения християни, ние сега, които сме длъжни да говорим за Бога, да разпространяваме евангелието.

(1:13-14) „...избави ни от властта на тъмнината и ни премести в царството на възлюбения Си Син, в Когото имаме изкупление чрез кръвта Му и прошка на греховете“

Как така ни е въвел в Царството? – Царството на Сина Божи е Православната Църква. У пророк Даниил има интересно пророчество – в дните на последните царства, които са като части от истукана, направен от разни материали – глина, желязо (страните от Европейския съюз, които никога няма да се обединят и получат крепост) и от друга страна – безкрайното Царство. „**И в дните на ония царства Бог Небесний ще въздигне царство, което во веки не ще се разруши, и това царство няма да бъде предадено на друг народ; то ще съкруши и разруши всички царства, а само ще стои вечно**“ (Дан.2:44). За нас е важно да разберем, че християните сега не са колосяни, коринтяни, галатяни, по тези места сега само археолози копаят. А ние с вас. Бог ни е призвал да носим свидетелството за Неговата правда. А онези, които са започнали проповедта на Евангелието, какво се случило с тях?

Симон / Петър. Родители: син Ионин; местожителство – Витсаида, Капернаум; занятие – рибар; черти на характера: импулсивен, добросърдечен, притежавал духовна проницателност, понякога проявявал слабост; написал 2 послания, благовестник и проповедник сред евреите, достигнал до Вавилон, отправел се в Рим, където бил разпънат надолу с главата.

Иаков (Старши). Други имена: Воанергес или син на гръмотевиците; родители –Зеведей и Саломия; местожителство – Витсаида, Капернаум, Иерусалим; занятие- рибар; проповядвал в Иерусалим, Юдея, първи патриарх на Иерусалимската църква, обезглавен от цар Ирод в 44 г.

Иоан, любим ученик на Иисус Христос. Други имена – Воанергес или син на гръмотевиците; родители – Зеведей и Саломия; местожителство: Витсаида, Капернаум, Иерусалим; занятие: рибар, написал Евангелие, три послания, книга Откровение, трудил се в църквите на Мала Азия, особено в Ефес, заточен на Патмос, впоследствие освободен и починал от естествена смърт над 100 г.

Андрей, брат на Петър, син Ионин. Местожителство – Витсаида, Капернаум; занятие – рибар; първо бил ученик на Йоан Кръстител, проповядвал в Скития, Гърция, Мала Азия, разпънат на Андреевски кръст.

Филип – родители неизвестни. Местожителство – Витсаида, занятие – неизвестно, проповядвал във Фригия и умрял с мъченическа смърт, в Иеропол.

Вартоломей (Натанаил). Родители – Талмай, местожителство – Канна Галилейска; занятие неизвестно; мисионер в Армения, пребит до смърт. Блажени Иероним твърди, че Вартоломей е написал евангелие.

Тома (Близнак). Родители – неизвестни; местожителство – Галилея, трудил се в Порфирия, Персия, Индия; мъченически загива около Мадрас, в планината- по време на молитва е застрелян с лък. В провинцията Мадрас в римокатолически храм се намират мощите му, а в деня на паметта му се събират и православни, и католици на лития с мощите му.

Матей (Левий). Родител – Алтей; местожителство – Капернаум; занятие – митар, събирач на данъци; написал Евангелие, умира с мъченическа смърт в Африка (Етиопия)

Иаков (Младши). Родители – Алтей (Клеопа) и Мария; местожителство – Галилея; написал послание; проповядвал в Палестина и Египет, разпънат в Персия

Иуда. Родители – Алтей (Клеопа) и Мария; местожителство – Галилея; написал послание; проповядвал в Асирия и Персия, умира като мъченик в Персия.

Симон Зилот. Родители – неизвестни; местожителство – Галилея; занятие – скинхед. (зилот означава група младежи, тормозещи чужденци, залавяли войници и ги убивали); разпънат на кръст.

Савел (Павел). Родители- неизвестни; местожителство – Тарс; занятие – майстор на палатки, които продавал на пазара; написал 14 послания, наричал се апостол на езичниците; обезглавен в Рим по заповед на Нерон.

Това били свидетелите на истината, които са се трудили в свое време, нямайки текст, общувайки помежду си. В някакъв смисъл ние имаме преимущество, имайки текст, но преимущество ли е буквата пред апостолския дух, който са имали всички тези хора?

(1:15-18) „...и Който е образ на невидимия Бог, роден преди всяка твар; понеже чрез Него е създадено всичко, що е на небесата и що е на земята, видимо и невидимо; било Престоли, било Господства, било Началства, било Власти – всичко чрез Него и за Него е създадено; Той е по-напред от всичко, и всичко чрез Него се държи. И Той е Глава на тялото, сиреч на църквата; Той е начатък, първороден измежду мъртвите, за да има във всичко първенство“

Евангелието от Йоан започва с думите „**В началото беше Словото и Словото беше у Бога, и Бог беше Словото.**“ Иисус Христос е Самото това Божествено Слово – Логос, чрез което бил сътворен света. При сътворението ние имаме Бог Отец, Който действа чрез Словото-Своя Син и виждаме Светия Дух, Който се носел над водите. Светът е сътворен от Него и за Него, затова думите „**Аз съм Алфата и Омегата**“ носят онтологичен характер. Причастници на вечния живот ще се окажат само онези, които се окажат в Него, които влязат в Неговото царство, в Църквата.

Карл Барт казва, че Иисус Христос е смисълът на историята, нейното начало и нейният край. Той слезе в този свят и се случи съединение неслитно на Божеството на Логоса, чрез което е сътворено всичко и от Дева Мария

получи човешка природа. Той не е полубог и получовек, някакъв кентавър, като Херакъл, не. Той е Богочовек и именно като такъв може, благодарение на силата на истинната си Божественост, на истинната си човечност, да ни осинови и направи причастници на света, сътворен от Него и за Него. Затова ако думите „**живот в Христа и с Христа**“ не са реални за даден човек, то този сътворен от Него и за Него свят ще е на страни от човека.

Адът, – това е отсъствие на Бога. И понеже ние чрез Него дишаме, движим се, съществуваме, оказвайки се в духовния вакуум на ада, душите ще се разкъсват от непоносимо страдание. Според отците, в ада всеки ще си мисли, че е там сам.

Християните вярваме в истинното предсъществуване на Бога. Христос има две раждания – предвечното рождение от Бог Отец, което няма начало и край и раждане във времето. Когато божественото и човешкото се съединили неизменно, неразлъчно, то това станало завинаги. Христос е глава на тялото на Църквата. Църква е сложна дума, на гръцки „еклесия“ – събрание на достойни граждани, можещи да приемат законодателни решения, свободни хора, сред които няма жени и деца. Христос обаче е призовавал и жените да служат, а за децата казал – „не пречете на децата да дойдат при Мене“. Затова за нас Църквата е събрание на вярващите в Исус Христос, в светото Евангелие. И чрез священоначалието ние християните, кръстени и миропомазани, да можем да усвояваме благодатта, освещаваща и духа, и душата, и тялото.

И в Църквата, който иска да бъде нещо повече, нека бъде слуга на всички, понятието за йерархия и власт е различно. Всички йерархически длъжности имат чисто служебен характер. Ако някой мисли иначе, си е негов личен проблем. А глава на Църквата е Христос, Той и управлява Църквата. Ако тя се ръководеше от хора, даже и да са от тези, които са заемали или заемат видно положение в нея, Църквата не би устояла. Човек въобще не би могъл да живее без богообщение, даже атеистите. Бог има незрим диалог с всяка част от творението Си, и ако го прекрати макар за миг, творението ще прекрати съществуването си.

(1:19-20) „...понеже в Него благоволи Отец, да обитава всичката пълнота, и чрез Него да примири със Себе Си всичко, било земно, било небесно, като го умиротвори чрез Него, с кръвта на кръста Му.“

Христос не просто приел човешки вид, реално станал човек в пълния смисъл на думата. Ако това не се беше случило, ние не бихме могли да бъдем изкупени. Св. Августин казва: „Човек не е равен на Бога, Бог не е равен на човека, но човекът е равен на човека”.

(1:21-22) „...И вас, които някога бяхте отстранени от Бога и Негови врагове поради разположение към лоши дела, сега ви примири в тялото на Неговата плът, /евхаристийно/ чрез смъртта Му, за да ви представи свети, непорочни и безукорни пред Себе Си,“

Бог гледа на нас през раните на Богочовека Иисус Христос, през страданията на Своя Син и ни вижда изкупени, помилвани, оправдани. Много е важно да разберем – ние не можем сега да започнем процеса на спасението си. Това вече се случи, еднократно, на Голгота и когато каза „свърши се“, вече нищо не можеш да прибавиш към това, можеш да приемеш или отхвърлиш, твоята жертва е единствено сърце съкрушено и смирено, можем да благодарим на Христа за дара на спасението. Защо други хора не могат да се възползват от този дар на спасението? Човек е равен на човека, нима юдеинът, мюсюлманинът, атеистът, маловерникът, кривоверникът не са човеци?

Човекът е надарен със свободна воля и може да се приобщи към дара на спасението само онзи, който отговори на призива на евангелската вест на Новия завет. Някога проповядвали апостолите, светиите и който отговарял на призива им, се спасявал. По-късно хората се обръщали към Бога чрез четене на книги. Св. Августин се обърнал, след като прочел Послание до Римляните, и станал православен християнин.

За примирението на грешниците с Бога Златоуст пише: „Христос, по думите на апостола ни освободи нас, отстъпилите от Него, не по неволя, не по принуда, но доброволно (Адам и Ева доброволно вкусили забранения плод) и ни примири, без да гледа на нашето недостойнство, и доколкото апостолът споменава за небесното, то показва, че цялата вражда има начало от тук (т. е, когато хората повярвали на древната змия повече, отколкото на Бога, хората се оказали във враждебни отношения с Бога и небесата-бил поставен ангела с огнен меч, за да не пуска хората в рая) , не от там, обитателите на небето отдавна искали примирение, и Бог също, а вие не искахте (символ на тази ситуация бил и Божият закон, който обвинявал грешниците , но Бог търсел изход от тази вражда, пращал пророците,

законодатели, съдии, накрая пратил Своя Син Единороден) Той съвършено ясно показва, че ако хората до последни времена оставаха врагове, то ангелите нищо не биха могли да сторят, не биха убедили хората, те си имат своя природа, човек не е равен на ангела нито той на човека, само Богочовекът Христос може да ги освободи от властта на дявола“.

„сега ви примири в тялото на Неговата плът, чрез смъртта Му, за да ви представи свети, непорочни и безукорни пред Себе Си,“

Ето за какво е умрял на Кръста, за да ни представи пред очите на Отца свети, непорочни, невиновни, пред Отца, пред Себе Си, умира Богочовекът и жертвата се принася не само пред Отца, но и пред Сина и Св. Дух. И ние, благодарение на тази жертва, предстоим в очите на Бога свети – „Святая – святъм“. И светиите на тълпи се редят и със страх Божи, разбира се, с любов и разбиране се причастяват. И едно условие **„ако само пребъдвате във вярата твърди и непоколебими“** – във вярата, той не казва в живота, защото **„чрез делата на закона няма да се оправдае никоя плът“**

(1:23) „...ако само пребъдвате във вярата твърди и непоколебими, и бъдете непоклатни в надеждата на проповяданото на всяка поднебесна твар благовестие, което чухте и на което аз, Павел, станах служител.“ – непоклатни в надеждата. „аз, Павел“ това не е егоцентризъм, тогава нямало Нов завет, нито послания на Петър, Иаков, а своите носил на цензура в Иерусалим.

(1:24) „Сега се радвам в страданията си за вас и подпълвам недостига от скърби Христови в моята плът за тялото Христово, което е църквата,“

Да, страда в окови, да, – скърби. А ти можеш да кажеш – да, имам проблеми в работата, да, поставиха ми страшна диагноза, да, не мога да се справя с този грях, измъчи ме вече. Но всичко това е несравнимо със страданията на Христа, Който взел върху Себе Си всички грехове на света, когато цялата преизподня се подигравала с Него, несравнимо е, затова **„подпълвам недостига от скърби Христови „** Християнинът трябва да страда и за Църквата- Тялото Христово – не само за вярата, но и за народа Божи.

(1:25) „...на която аз станах служител по Божия наредба, мен възложена за вас, за да изпълня словото Божие“

Станал служител по „**воля Божия**“, а не защото „мама така поиска“ или „завърших семинария и получих диплома“. Златоуст казва: „Бог не всички ръкополага, но чрез всички действия“.

Богатството на славата, скривано от езическия свят, е Сам Христос.

Ап. Павел нищо не приписва на себе си, а на Христовата благодат.

(1:26-27) „...тайната, скрита от векове и родове, а сега открита на светиите Му, на които Бог пожела да покаже, какво богатство на слава има за езичниците в тази тайна, именно, че Христос, упованието на славата, е във вас“ – Причастието е истинското богатство на света!

(1:28-29) „...Него ние проповядваме, като вразумяваме всички човеци и ги учим на всяка премъдрост, та всички тях да представим съвършени в Христа Иисуса за това се и трудя и подвизавам по Неговата сила, която мощно действува в мене.“

Ефрем Сирен пише: „Тази Тайна на Тялото и Кръвта, която била скрита от поколенията от вечни времена, (тайнството причастие е било тайно и в буквалния смисъл, пазено от езичниците) сега е открита за Неговите свети, на които благоволи Бог чрез кръщелно умиване да покаже какво богатство е славата на Неговото живо Тяло, което е Христос (след кръщаването са ги причастявали), пребиваващ във вас, като упование на славата, доколкото вие с надежда очаквате обетованата слава, която и ние ви проповядваме и възвестяваме не само на вас, научавайки всеки човек на всяка премъдрост“.

Става дума не за прошка, греховете са умити и простени на Кръста, става дума за славата. Трябва ли християнинът да се стреми към славата?

„Търсете славата Божия и Неговото Царство“. Това е възстановяване на човека в онова славно достойнство, в което е бил до грехопадението.

Втора глава

Темата на втора глава е радостта от твърдостта на колосяни, теологическата истина, че в Христос имаме цялата пълнота на Божеството и ни призовава да не се прелъстяваме от самоволно смиреномъдрие, поемайки никакви подвизи.

(2:1-3) „Желя да знаете, в каква голяма борба съм заради вас и заради ония, които са в Лаодикия и в Иерапол, и заради всички, които не са ме видели лично, за да се утешат сърцата им, та, съединени с любов за всяко обогатяване със съвършено разбиране, да познаят тайната на Бога и Отца и на Христа, в Когото са скрити всички съкровища на премъдростта и на знанието.“

Тук св. ап. Павел се обръща и към нас, които не сме видели лицето му в плът, но заради нас той извършва подвиг – не само чрез физическите страдания, но и чрез интензивното благовестуване на теологическите истини, разкрити в 14-те му послания.

Приветствайки разни християни, ап. Павел на първо място поставя Лаодикия. Лаодикия е символ на лъжедуховно благополучие. В Апокалипсиса на Лаодикийската църква се дава най-лошата характеристика, в която се казва, че те само имитират наличие на духовни богатства, които всъщност нямат. Господ ги съветва да си купят духовно мазило, за да си намажат очите, т.е. – да предприемат никакви действия, за да бъдат изцелени. Проявявайки грижа за тези хора, Павел ги приветства, като че ли да каже, че именно заради тях толкова се е потрудил. Както лекарят на визитация подминава оздравяващите и се спира първо при тежко болните, дори и те да буйстват, да са пияници... Лаодикия в Библията винаги е символ на неблагоприятното вътре в християнската община.

...„да познаят тайната на Бога и Отца и на Христа,“ – свидетелство за св. Троица. ...„в Когото са скрити“

Защо скрити, нима Христос не ни откри тайните на духовния живот? Св. Максим Изповедник казва: „Ако по думите на апостола Иисус Христос се вселява в сърцата ни чрез вярата, а в Него са скрити всички съкровища на премъдростта и познанието, то всички тези съкровища се намират в сърцата ни, но те се разкриват на сърцето според мярата на очистване му във всяко изпълнение на заповедите.“

Когато се причастяваме и Христос влиза в нас, в нас влизат и тези скрити съкровища на премъдростта и Божието познание, но те се разкриват само в случай, че намерят отклик в живота ни, ако съблюдаваме Божиите заповеди, което означава да съхраняваме благодатта от причастието. Състояние на истинска святост преживява всеки православен християнин, получавайки пълнотата на познанието, но за разлика от светците, ние не можем дълго да съхранява тази благодат, затова св. Максим Изповедник слага акцент на това, че ако човек съумее реално да се задържи в това състояние, без да го губи бързо, то познанието за Бога ще започне да възраства в този човек, което ще се отрази и на живота му. Това е тайната и на истинската катехизация. Истинските светци не се нуждаят някой да ги учи, самото помазание ги учи.

Св. Йоан Златоуст в тълкуванието си на Евангелие според Матей казва, че светците нямат нужда от Писанието, Авраам, Исак и Яков са общували с Господ непосредствено, не чрез книги, но тъй като скоро хората загубили способността да общуват с Бога непосредствено (Бог даже с грешниците общувал така – с Каин два пъти беседва), като последно средство ни се дава Писанието.

...(2:4) „А това казвам, за да не би някой да ви прелъсти с примамливи думи;“

Истинското познание на Бога става чрез Евхаристията, словото само ни подготвя, понеже ако словото не ни подготви, то Тайнството Евхаристия ще ни е за погибел. Заради недостатък на знание, народът погива. Ако християнинът се откъсва от литургическия живот и Христос напуска сърцето му, то истинското познание на Бога, което е възможно само евхаристически, то също го напуска и е възможно да бъде отклонен настрана.

(2:6-7) „Поради това, както приехте Господа Исуса Христа, тъй и ходете по Него, вкоренени и утвърдени в Него и укрепени във вярата, както сте научени, преуспявайки в нея с благодарност.“

Както св. Предание тълкува текста, така и трябва да ходим в него. Много е опасно да говорим от себе си, понеже не е достатъчно очистено вътрешното ни състояние, но трябва да се опираме винаги на св. отци. Най-добрите проповеди са след причастие. Всяко събитие, случващо се непосредствено след литургия, придобива друг смисъл. Не случайно в

древната църква кръщението няма как да е след литургията, първо е кръщенето, после кръстените участват в литургията, облечени в белите си одежди и се причастяват. Венчанието е било съвместно причастие, понеже мъжете и жените се причастявали отделно .

„Ходете“ – означава да не стоим на едно място, да се развиваме. Ако си приел Христа в сърцето си, трябва да си деен човек, да действаш в съответствие с приетата вяра. В Писанието често се говори, че трябва да ходим, праведниците (Енох, Ной, Авраам) ходили пред Бога. Хората, знаещи Ветхия завет разбират какво е да ходиш пред Бога – да живееш с мисълта, че над теб има око виждащо, ухо чуващо и книга, в която се записват всички твои дела. Вярващият човек знае, че Бог не е ограничен в пространството, а изпълва със Себе Си целият свят и е невъзможно да се скриеш от Бога (Пс.138).Грехът, извършван от вярващ човек е явление шизофренично, безумие, грехът е помътняване на разсъдъка, защото забравяш, че Бог те гледа.

Св. Ефрем Сирийн тълкува този стих : „Според това, как сте приели Господа Иисуса (евангелието на Иисус), така и ходете в Него, вкоренени и утвърдени така, че нито един от ветровете (софисти, юдеи) да не ви поколебят.

(2:8) „Гледайте, братя, да ви не увлече някой с философия и с празна измама според човешкото предание, според стихииите световни, а не според Христа;“

„а не според Христа“ – не философията изобщо, а онази, която не е според Христа. Ако фундаментът ти е християнски, можеш да се занимаваш професионално с философия, история, музика...но на пясък ли ти е фундамента, е много опасно.

Евангелските заповеди не отменят ветхозаветните, а разкриват истинския им смисъл и ги възвисяват. Не трябва да бъдем просто носители на някакви знания, а да ги реализираме в живота си.

Св. Кирил Йерусалимски в „Огласително слово“ казва: „Образът на богопочитанието се заключава в две неща – в точното познание на догматите на благочестието и в добрите дела. Догматите без добри дела са неблагоприятни на Бога, няма да приеме Той и делата, ако не са основани на догматите на благочестието, затова познанието на догматите и

бодърстването на душата са велика придобивка, понеже има много прелъстяващи и празни философии.“ Ако човек иска да върви към съвършенство, трябва да опознае догмите на благочестието. Причастявайки се и изпълнявайки заповедите, влезият в нас Христос ще ни разкрие тайните на Божието познание.

Но ако грешим, губим благодатта на Причастието. **Добрите дела, не основани на правилната вяра в Бога, нямат ценност в очите на Бог.** Словото Божие е източник на вярата, не чудото, чудото е крайна мярка, за безбожниците. В Библията всичко има смисъл, всяка дума, отците са изтълкували цялото Писание.

(Когато в младостта си о. Стеняев работил в завод, пеел в църковен хор. На десния клир пеела девойка от завода, която го помолила да не споменава пред колеги, че пее в хора на храма. По време на почивка, мъжете спорили с отеча за вярата и като аргумент, че не вярата променя хората, показали с пръст момичето с думите – ето, скромна, добра, работлива, услужлива, прекрасен човек, но си е атеист. Станало така, че цялата ѝ добротата и истински християнски добродетели послужили на дявола, оказала се свещичка на свещника на дявола). И така, ходете в Иисуса означава да се проявява дейност.

...„вкоренени и утвърдени в Него и укрепени във вярата, както сте научени, преуспявайки в нея с благодарност.“ – да се ръководим от вярата, на която сме научени, да се учим, утвърждаваме, укрепяваме чрез слушане и изучаване на Словото Божие, като единствен източник, захранващ вярата ни.

(2:9) „понеже в Него телесно обитава всичката пълнота на Божеството,“ Златоуст пише: „Понеже Бог живее в него, но за да не помислиш ти, че Бог е затворен в Него като в килия, Павел казва: „телесно обитава всичката пълнота на Божеството“ и вие имате пълнота в нея”.

Христос не е човек, в когото е влязъл Бог, нито е наполовина човек и наполовина Бог. Телесно – можем да съзерцаваме тази тайна, а не че са се слели човешкото и божественото. Някои тълкуват текста, че става въпрос за Църквата. Теодор Мопсуестийски, блажени Теодорит Кирски... (Халкидонското съединение)

Езичество е да се вярва в каквато и да е еманация на Бога в нещо тварно. При причастието тази пълнота на Божеството в Него телесно ни приближава до Бога повече от лицезрението в Царството Небесно... С Причастието Бог като че ли уравнива двата свята – благодатния и земния, причастяваме се с Единия и Неделимия. Той е на Престола, Той е в Чашата, в този храм, в другия, навсякъде. Чрез Причастието получаваме пълнотата на познанието, когато Христос е в сърцето ни, но поради слабост, не сме способни да пребиваваме дълго в тази твърдост и постоянство на благодатта. Христос често казва „не бой се“, страх ни обхваща като започнем да разбираме що за велика Тайна е това.

(2:10) „и вие сте пълни чрез Него, Който е Глава на всяко началство и власт;“

Имайки тази пълнота, имаме преимуществото пред всяка форма на човешка власт, управление, ние сме царствено свещенство, царе и деца Божии по благодат. Когато се причастяваме, ангелите с трепет и ужас гледат, а когато свещеникът служи, в момента на пресъществяването ангелите закриват очите си с криле. (Когато отецът служил в чужд храм, имало малки дечица – олтарници. Когато дошъл моментът на пресъществяването, те се втурнали да се крият и да стискат очи, най-малкият плачел, после му казали, че свещеникът така ги учил на страхопочитание и благоговеене).

(2:11-12) „в Него сте и обрязани чрез неръкотворно обрязване, като съблякохте греховното тяло на плътта, чрез обрязването Христово, като се погребяхте с Него в кръщението, в което и възкръснахте заедно с Него чрез вяра в силата на Бога, Който Го възкреси от мъртвите“.

Кръщението, встъпването в Църквата не е амнистия, а залог, че ще живееш правилно, обещание към Бога за добра съвест, образ на умирането за греха и възкресението с Христос, трикратно се погребваме и възкръсваме в св. Троица. Затова при кръщението трикратно се **потопя пълно**, (като погребване). Нима има частично погребение, тук ръка стърчи, там крак, тук посипали с пръст, там не.

...„в което и възкръснахте заедно с Него чрез вяра в силата на Бога, Който Го възкреси от мъртвите.“

Ние съвъзкръснахме **чрез вяра** в силата на Бога, Който Го възкреси, т.е. за спасението ни е нужно да вярваме, че Бог възкреси Сина Си. (Рим.10:9). Пасхалните събития носят спасителен характер. Отношението ни към факта на Възкресението определя нашето спасение. Кръщението е обрязване не от нож, но от Самия Христос, не ръка извършва това обрязване, както във Ветхия завет, но Светият Дух. Коего Павел нарича обрязване, него нарича и гроб, кръщението не е само гроб, но в него ние и съвъзкръснахме.

Св. Амвросий Медиолански казва в „За благо на смъртта“: „И така, Господ претърпя подчинение на смъртта, за да бъде унищожена вината. Но за да не настъпи край в смъртта за природата, на нея е дарувано възкресение от мъртвите, за да изчезне чрез смъртта вината, а чрез възкресението природата да влезе във вечността (т.е. – пролет очаква всеки човек, когато възкръсне). И Иов казва: „Тялото ми ще бъде по-свежо, отколкото в дните на моята младост.“ Той знаел, че ще дойде пролет, възкресение. Всяка година преживяваме умъртвяването на природата есента и възкресението ѝ пролет . По такъв начин, смъртта е преход за всяко нещо, необходимо е да прехождаш постоянно, преминаването се извършва от тление към нетление, от смъртност към безсмъртие, от тревоги към покой – следователно, нека теб не те поразява името смърт, но да те радва благодеянието на благия преход. Какво е смъртта, ако не погребение на пороците и възкресение на добродетелите! Затова и говори Валаам – да умре душата ми в душите на праведниците,- т.е., да се съпогребе с тях, за да отхвърли своите пороци, достигайки благодатта на праведните, които носят мъртвостта Христова в своите тела и души.“

„Мъртвост” – послание до Римляните – „носете в себе си мъртвостта на Исуса Христа“.

Христос бил мъртъв за греха, Той умря за нашите грехове и когато носим мъртвостта на Христа в себе си, умъртвяваме пороците и беззаконието.

(2:14) „а това стана, като Христос заличи с учението съществуването за нас ръкописание, което беше против нас и което Той взе от средата и го прикова на кръста;“

„заличи с учението“ – с евангелското учение за **благодатта**, за това, че милостивият Бог прощава на човечеството

„**съществуването за нас ръкописание**“ – бесовете, които записват всичките ни грехове и лоши постъпки, събират срещу нас компромат. Но какво прави Христос?-

„**Той взе от средата и го прикова на кръста;**“ – взе от ръцете на демоните. **Христос, прикован на Кръста – това е твоят и моят разпънат грях.** В св. Писание има текст, който преводачите не смеели да преведат, както звучи: „**Христос стана грях заради нас**“ – никакво ръкописание не са приковали, разпънали Него! Той взе на Себе Си греховете на целия свят, на хората, които ще се родят в света, ще грешат. Целият компромат срещу нас в тези книги, ще се отваря в най-трудния момент, когато душата ни ще излиза от тялото . Но бесовете ще отворят книгите и там нищо няма да има, всичко е изгладено, заличено, т.е. бесовете на митарствата ще клеветят, за да загубим надежда за спасение. Те знаят греховете ни, знаят и че тях вече ги няма, но ще ни ги натрапват, на което ние сме длъжни да отговорим: „**Аз изповядах този грях и той е умит с кръвта на Исуса Христа**“

(2:15) „като отне силата от началства и власти, Той ги явно изложи на позор и на кръста възтържествува над тях.“

Става въпрос за силите на злобата поднебесна. Кога Той възтържествува над тях? – На Възнесението, във Възнесението Си Той ги изложи на позор, те с писъци се разбягали настрани. Стълбата от земята до небето бесовете ли създадоха, с някакви пунктове катаджийски по пътя към небето? Божия стълба е това, бесовете са само периферни митничари. Яков я видя и ангелите, слизачи и издигащи се по нея. Древните отци знаели даже къде се намира тази стълба – недалеч от Йерусалим, върви под ъгъл над хълма Мория и се издига нагоре. Хората, които говорят, че митарствата са някакви приказки, не познават добре Писанието и светите отци

(2:16-17) „И тъй, никой да ви не осъжда за ядене, или пиене, или за някой празник или новомесечие, или събота: това е сянка на бъдещето, а тялото е Христос.“

В древните християнски общини болшинството били евреи, имали празници, ритуално пиене. Съботата /празниците/ им са сянка на бъдещето? Събота означава покой, мир, а кога ще настъпи покой? В Царството Божие, затова радостта на хората в празниците им е сянка на бъдещата радост в Царството Божие.

(2:18) „Никой преднамерено да ви не прелъстява със смиреномъдрие и служене на Ангелите, като се впуска в онова, що не е видял, като безразсъдно се гордее с плътския си ум“ – казано е против юдейското и гностично учение за ангелите.

(2:19) „и не се придържа о Главата – Христа, от Когото цялото тяло, поддържано и свързано чрез стави и свързки, расте с растене по Бога.“

Да не се прелъстяваме от всякакви сектантски измислици. Ако човек постъпва безумно, нанася вреда на цялото си тяло; в църковното тяло, ако се отклоняваме от учението на Христос, постъпваме безумно и можем да погубим общината (енорията).

Какво се случи с ветхозаветната църква? Тя била Божия, имало свещенство, храм Божи, всичко било, както се полага, установени били обреди, всичко имало. Кой погуби ветхозаветната църква? – Първосвещениците, архиереите, книжниците, старците (на съвременен език – патриархът, архиереите, богословите-обновленци, лъжестарците). А народът тръгнал след тях и макар сред тях да имало привърженици на Христа (св. Никодим, св. Гамалиил), погинала цялата църква, цял народ, повели ги на холокост, когато ги надъхвали да крещят „Разпни Го, разпни Го“.

Защо Пилат бил уверен, че тълпата ще прости на Иисус? На него са му докладвали какво се случва. След Христос вървели по 3-5 хиляди души, знаел как Го посрещали, като идвал в Йерусалим. Но книжниците фарисеи в Претория също събрали такива хора (сегашните предизборни или майданни технологии) и погубили църквата.

А Римската църква кой погуби? Великата църква на Рим с огромен сонм праведници и светци? Папата уговорил кардинали в ереста си и милиони

хора отпадат от благодатта. А Византия? Императорът и архиереите, боейки се от мюсюлманите, подписали Флорентинската уния и Бог и Божията Майка свалили защитата си. Трябва да разбираме, че пазител на вратата е народът и да се молим нашите архиереи и богослови да са действително православни. Какво е останало от апостолските църкви в Ефес, Колоси? Руини, археолози само копаят из камъните.

(2:20-23) „И тъй, ако вие с Христа умряхте за стихииите световни, то защо като живеещи в света допускате да ви налагат постановления: "не се докосвай, не вкусвай, не пипай" (които всички, от употребяване, подлежат на разрушение), – според човешки заповеди и учения?. Тия постановления имат само вид на мъдрост в своеволно благочестие, в смиреномъдрие и в пренебрежение на тялото, без никак да се грижат за насищане плътта.“

Ако сме умрели в Христос за греха, то защо живеем, сякаш не сме умирали? „Не се докосвай, не вкусвай, не пипай“ – талмудски заповеди. След време всичко наречено, чисто, нечисто, ще се разложи и ще се превърне в прах и не трябва да строим вратата си на външни прояви: „чисто, нечисто, тук хубаво, там лошо“. Всичко, което Бог сътвори е добро.

Става дума не само за юдеите, но и за християните, които така говорят „не трябва, не ходи, не чети, не слушай“ и се получава плашене на себе си, вкарване на себе си в доброволно гето, забравяйки, че понякога от гетото се попада направо в крематориума. Не трябва да страним така от всичко, заблуждавайки се, че угаждаме на Бога, а да ходим в Христа, да действаме в Христа. (Деяния 19:11-12)

Епархиите трябва да се раздробяват, да има повече архиереи, предани на православната вяра, за да са близо до народа, да го учат, да проповядват Евангелието и да го разясняват, каквато е и основната функция на архиереите.

Трета глава

Темата на трета глава са принципите на новия живот, който се дава по благодат на вярващите в Христа.

(3:1-3) „И тъй, ако сте възкръснали заедно с Христа, търсете това, що е горе, дето Христос седи отдясно на Бога; за небесното мислете, а не за земното. Защото вие умряхте, и вашият живот е скрит с Христа в Бога”.

Християните преди всичко са хора, възкръснали за новия живот. Христос е пръв от мъртвите и това възкресение, което се извършва в Христа, очаква вярващите, когато в деня пред Страшния съд ще бъде възкресението във вечния живот за християните и вечната смърт за нехристияните.

Под думите **„ако сте възкръснали“** (вече), се има се предвид първото възкресение. Има две смърти и две възкресения. **Който има участие в първото възкресение, над него втората смърт няма власт.** Първото възкресение е когато невярващият става вярващ, езичникът – християнин, еретикът-православен. Това възкресение се случва в този земен живот до момента на физическата ни смърт (първата смърт).

Второто възкресение е в деня на Съда. Втората смърт е на Страшния съд, когато грешниците ще чуят Божествената присъда **„идете, проклети, във вечния огън, приготвен за дявола и ангелите му“**. Св. Йоан Златоуст казва: „Виждаш ли мъдростта на Учителя и къде повежда слушащите Го, подминавайки всички ангели, архангели, тронове, господства, начала, власти, всички херувими, серафими? Той спира мислите на верните пред самия престол на Царя, посредством това учение Той убеди ходещите по земята да се отцепят от оковите на плътта, да полетят и с дух да застанат пред Господа на всичко.“ Т.е. християнинът живее така, сякаш предстои пред престола на Царя. Ако се намираш пред този престол, не можеш да си позволиш да се държиш неприлично. Древните иудеи казвали: “Искаш ли да не грешиш, помни три неща – над тебе е око виждащо, ухо слушащо и книга, в която се записват всичките ти деяния“. Но Павел предлага нещо по-сериозно – не просто наблюдение отгоре, но съзнание, че ти самият вече стоиш пред този престол.

„...за небето мислете, а не за земното“ .

Сега всички хора забравят за небето и мислят за земното, търсейки **преимущества в едни или други политически спекулации, колективни грехове**, една част от населението по избори се тревожи не са ли им откраднали гласовете, другата – успели ли са да откраднат, и е непонятно на кого нравствено му е по-зле. Ние християните по повод на тези човешки трепети в търсене на благоденствие чрез политически преобразувания, трябва да се отнасяме твърде скептично. **Св. Йоан Златоуст ни е казал, че с промяната на управлението хората по-добри не стават.** Която и партия да победи (партията е светогледна секта), хората ще си грешат и няма да решат най-главния проблем – избавлението от властта на греха, от властта на дявола, от властта на смъртта. Този земен живот не ни е даден, за да устройваме земното си благополучие (разбира се човек има право на минимални удобства), а за да се определим къде ще се намираме във вечността. **А тези, които се увличат в уреждането на рай на земята, безумстват. „Царствие Мое не от мира сега“ .**

Св. Григорий Нисийски казва в „Устройството на човека“: „Ако разсъдъкът приеме власт над такива движения (греховни), то всяко от тях ще се превърне във вид добродетел. Раздразнителността произвежда мъжество, плахостта – внимание, страхът – благопокорност, ненавистта-отвращение от порока, силата на любовта – възделение за истински прекрасното. Величавостта на нрава се възвишава над страстите и начинът на мислене се съхранява, непоробен на злото.“

Такова възвеличаване на духа има предвид и Павел и ни приканва да мислим за небето. Ние можем, разглеждайки с разума недостатъците си, да ги трансформираме в добродетели. Исаак имал двама сина – Яков и Исав. Исав би бил първи, ако агресивният му нрав беше трансформиран в общественозначима добродетел. Нимрод като ловец улавял души на хора да му служат на самия него, но ако правеше това, за да служат на Бога, би бил като апостол. Всяко лошо качество може да бъде трансформирано. Ако човек има незаконни сексуални влечения – може да ги обърне в безкористна любов и неопетнени от плътски скверноти дружески отношения.

Човек трябва не просто да се откаже от греха. Физическата и духовна природа не търпят вакуум. Той трябва да напълни с ново съдържание онова, което в живота му е порочно, неправилно, неблагочестиво.

(3:4) „а кога се яви Христос, вашият живот, тогава и вие ще се явите с Него в слава.“

Нашият живот е Христос! Не веднъж ап. Павел се докосва до тази тема – за мен животът е Христос, а смъртта – придобивка. Такъв беше настоятелят на този храм – свещеномъченик Даниил Сисоев, който пламтеше от любов към Христа и смъртта се оказа за него най-велика придобивка, такова ниво на святост не се достига само с човешки усилия. Мъченикът възхожда на небесата, преминавайки всички митарства, на които се спират всички добродетелните даже, подвижниците, но не и мъчениците.

Много важно е да осъзнаем, че животът ни е Христос. По повод на този стих Августин Блажени казва: „По такъв начин душата в своите подбуди, изпитвани по дух, се противи на други свои подбуди, изпитвани по плът и обратно – в своите подбуди, изпитвани по плът, се противи на други свои подбуди, изпитвани по дух. Затова и се говори, че плътта желае противното на духа, а духът – противното на плътта. Но по силата на това и за самата душа е казано, че от ден на ден се обновява, понеже и самата душа не престава да се стреми да достига все повече святост, като все повече и повече ограничава плътските желания, с които тя не е съгласна.“

Апостолът говори на тези, които вече са приели кръщение:

(3:5-10) „И тъй, умъртвете земните си членове, сиреч пороците: блудство, нечистота, страст, лоша похот и користолюбието, което е идолослужение. Заради тия пороци Божият гняв иде върху синовете на непослушанието, сред които и вие някога си се движехте, когато живеехте в тия пороци. А сега и вие отхвърлете от себе си всичко: гняв, ярост, злоба, злоречие, сквернословие от устата си; не се лъжете един други, след като съблякохте ветхия човек заедно с делата му и се облякохте в новия, който се обновява в познанието, по образа на своя Създател“.

Това е програма за нов живот във Христа и с Христа, в която тези, които са пребивавали в разни грехове, са придобили противоположното на тези грехове чрез умъртвяване на плътта. Какво значи да умъртвим земните си членове? Не самите членове, а неправилното им използване, защото ако войната се водеше с тялото, то вината би паднала на Създателя на тялото, но Бог, като създаде човека, каза: „**Всичко е твърде добро**“. Става дума не

за ръце и крака, както в Нагорната проповед е казано: „**ако дясната ти ръка те съблазнява, отсеци я**“ (Матей 5:29, 30).

Ако нещо ти е скъпо в този живот, както дясната ръка или дясното око, но това те води към престъпване на Божиите заповеди, то ти си длъжен да се откажеш от него. Ако приятел ти е скъп като очите, но виждаш, че лошо ти влияе или ти го съблазняваш някак, колкото и да ти е радостно с него, трябва да се откажеш от тази връзка. Длъжни сме да покажем в живота си, че там, където е господствал греха, сега влиза праведността Христова. Казано е „носете мъртвостта на Христа в своите членове“. Христос е носител не просто на живота, но на живот с излишък, Неговата мъртвост е към всяка проява на грях. Св. Йоан Кръстител възкликва: „ето Агнецът Божий“, а жертвен агнец може да бъде само Някой съвършено непорочен и чист, иначе сам би се нуждаел от очистителна жертва.

(3:11) „дето няма ни елин ни иудейин, ни обрязване ни необрязване, ни варварин ни скит, ни роб ни свободник, а всичко и във всичко е Христос.“

Скитите, вандалите и сарматите са предци на славяните. Скитите не са приели Христа, а славяните, като техни потомци. Гог и Магог, описвани в Стария Завет, според тълкуванието на древните свети Иполит Римски, блажени Иероним, са скити. Изучавайки Свещеното Писание виждаме, че тези хора ще се обърнат към Христа, макар и да преминат през много грешки. В резултат на политическа спекулация ще има обединение с ислямския свят и народите от Изтока. Това виждаме в пророчествата на Апокалипсиса, където се казва, че Гог и Магог ще обединят всички народи на Изтока и те ще се отправят към светия град Иерусалим.

Мотивацията на тази война ще бъде религиозна – светините на християните и мюсюлманите ще бъдат пренебрегвани и унищожавани от израилтяните. Яфетяните в лицето на славяни източни народи ще се втурнат в този поход. На помощ на иудеите ще дойде антихриста с войските на Евросъюза и САЩ, за да срази Гог и Магог и народите от Изтока. Ще му се даде власт да победи светиите. Разбитите наши предци заедно с дошлите синове от Изтока ще се ваят непогребани, но от древните текстове на иудеите виждаме, че изведнъж, съвсем неочаквано, нещо ще се промени, и те ще тръгнат да събират костите на Яфет и да ги погребват с благоговение в светата земя.

Това ще е в резултат на проповедта на св. пророк Илия, който ще обърне много израилтяни против антихриста и ще им покаже, че яфетяните са техни братя. В иудейските писания пише, че всяка кост ще погребват с уважение. Антихристът ще изпадне в ярост от това, че усилията му са се оказали напразни. Това ще стане, може скоро, може след 1000 години, но пророчествата в Стария и Новия Завет много ясно говорят за събитието. Енох пък през това време ще проповядва на останалите синове на Яфет и Хам и ще обърне сърцата им от антихриста към Христа и така антихристът ще претърпи велико поражение.

И така, в Църквата Божия, „дето няма ни елин ни иудеин, ни обрязване ни необрязване, ни варварин ни скит, ни роб ни свободник, а всичко и във всичко е Христос“. Исторически в онзи момент не е имало такова нещо – скитите не са приемали християнството, но ние като техни потомци сме приели Християнската вяра.

Рим завладява елините, но елините завладяват културно Рим. А в посланията на ап. Павел тези определения не означават нация. Елинският свят вмести в себе си и Римската империя. Елин и иудеин трябва да се разбира не като националност, а като противопоставяне на езичник и вярващ.

Скитите точно са народ, според Херодот, живеещи на север от Крим. Св. Максим в „Мистагогия“ обединява два текста: Гал. 3:2-8 и Колос. 3:11 и обяснява христоцентризма по отношение на различните народи и социални и религиозни групи. Иудейството по онова време било понятие наднационално, понеже имало много прозелити, приели иудаизма. И виждаме, че в деня на Петдесетница, когато Св. Дух слиза над апостолите, имало много хора от различни страни, стекли се на празника и те чували, че апостолите говорели на техните наречия за великите Божии дела.

(3:12) „И тъй, като избраници Божии, свети и възлюбени, облечете се в милосърдие, благодет, смиреномъдрие, кротост, дълготърпение,“

Преп. Ефрем Сирийски пише: „И така, облечете се и бодърствайте като свети и избрани за кръщение в милосърдна любов, кротко си прощавайте един на друг, охотно давайте това, което по-преди сами сте получили.“ Ефрем Сирийски обръща внимание, че особено за новоначалните е важно да проявят тези качества, иначе не бива да ги допускат до кръщение и още повече за вече кръстените, длъжни да пребивават в тези качества.

(3:13) „...като се търпите един други и си прощавате взаимно, ако някой има против някого оплакване: както Христос ви прости, така и вие.“

Ние не можем да си прощаваме един на друг, както сме простени самите в Христа, но сме длъжни да подражаваме на Христос и от своя страна да правим всичко възможно да Му се уподобим в милосърдието и прошката. Трябва да прощаваме, защото всеки от нас също се нуждае от прошка. Мярата, с която ние се отнасяме към другите може да бъде мяра за това как Бог ще се отнесе с нас. Да снизхождаме един към друг – както Христос остави небесния престол и слезе на земята, стана човек, прие образ на раб. Направи три-четири стъпки, доближи се до човека, с когото си в конфликт и му предложи мир, уподоби се на Христа, Който ти прости от името на Отца, понеже след Голготските страдания Бог Отец гледа на рода човечески през раните на Своя Син и ни вижда оправдани.

(3:14) „А над всичко това облечете се в любовта, която е свързка на съвършенството“.

Златоуст казва, че любовта е основа на всичко, тук наречена съвкупност на съвършенствата. Всички по-горе качества на душата са безполезни, ако не са съединени с любовта, всички те само чрез нея се укрепват. „Каквото и да наречеш благо, без любовта няма никаква цена и скоро изчезва... Каквито и добри дела да има някой, без любов те са нищожни.“ Любовта е същностно свойство на Бога. Тя реално ни уподобява на Създателя, даже в изобличаването на брата. Изобличи го когато съгрешава, не за да го унизиш, а за да му помогнеш, проявявайки грижа за него с любов. Любещият отец наказва децата си, но ако го прави с раздразнение, нарушава закона – не дразнете децата си, наказанието може да бъде само с любов. А любовта е изпълнение на Божиите закони, тя се нарича съвкупност на съвършенствата, защото заповедите Божии са съвършени.

Изход 20:18 – как може да се видят гръмотевиците като те са звук? Хората виждали как от Божествените пламъци излизали букви и се оформяли в текста на заповедите, как небето се изпълнило с тези заповеди. Гръмове били всъщност буквите, създаващи впечатление на гръмотевици от ясно небе. Виждайки това чудо, народът отстъпил в страх. Ап. Павел отделя на любовта най-високо място, защото тя не е чувство, а именно изпълнение на Божиите заповеди. Ако се отнасяме и действаме с хората не в

съответствие с Божиите заповеди, то ние не обичаме, а ненавиждаме тези хора. „Нищо не бива да се върши, ако то не е предшествано от любовта“.

(3:15) „и мир Божи да цари в сърцата ви; към него сте и призвани в едно тяло, затова благодарни бъдете.“

Християнинът трябва да е дружелюбен. Хората след беседите се интересуват повече от антихриста, чипове, знаци, паспорти, питам ги, какво се е случило с вас, каква е тази антихристова треска? За Христа, за печатите Божии, за смисъла на християнския живот в разкриването на тези печати на Св. Дух, – за това трябва да се говори! А и в Апокалипсиса се говори повече за тези Божии печати, отколкото за печата на антихриста. Но хората като мухи ги привлича нечистото. Задачата ни е не да постигаме дълбините на злото. Задачата ни е да постигнем характера на Христа, принципите на Божията вяра, не личната, субективната, но Божията. В сърцата ни трябва да цари мирът Божи, а не страх от антихриста. Християнинът трябва да е открит, радостен, дружелюбен, вселяващ оптимизъм, с него да е приятно да се общува.

(3:16) „Словото Христово да се вселява у вас изобилно с всяка премъдрост; учете се и се вразумявайте един други с псалми, славословия и духовни песни, като с благодарност възпявате Господа в сърцата си“

Св. Йоан Златоуст, св. Николай Японски говорят за църковното пеене. Да обичаме псалтира и да славословим, и с песнопения да славим Бога. Псалтирът е книга и за това как да реализираме духовния си потенциал. Християнството ни учи да се дистанцираме от изкушенията на света, да не ги провокираме върху себе си, но да се облечем в Христа, в Неговото достойнство.

(3:17) „И всичко, що вършите словом или делом, всичко вършете в името на Господа Исуса Христа, като благодарите чрез Него на Бога и Отца.“

Този стих всички трябва да знаем наизуст, за тоталната християнизация на нашия живот. Можеш ли да блудстваш в името на Христа? – Не! Даже постановката на въпроса реже слуха. Можеш ли да обиждаш в Негово име? Не! Но тук е казано „всичко, което вършите“, т.е. – всяка постъпка трябва да е осветена от евангелските заповеди. Всеки аспект от живота ни трябва

да е осветен от името на Иисус Христос, и ако чувстваш, че думите ти или постъпките ти не съответстват на евангелските принципи, спри се, докато не е късно. Иначе сам Бог ще те спре. Бог е много ревнив. Кръстеният, причастяващият се християнин винаги се намира в зоната на Божественото внимание, просто така Господ няма да позволи да се отклониш.

Много е важно да се осъществи този проект на ап. Павел – тотална християнизация на всички аспекти от нашия живот: **„И всичко, що вършите словом или делом, всичко вършете в името на Господа Иисуса Христа”**. Как може да вършим нещо словом? Човек никога не извършва едни или други постъпки просто така, отначало те се обличат в някакъв помисъл, словесен, скрит в душата ни. Могат да се реализират в думите, които произнасяме и после в действията. Затова, от самото начало трябва да контролираме какво мислим, какви образи възникват в съзнанието ни и да подчиняваме всяко наше действие на Христос.

Св. Иоан Златоуст пише: „Ако постъпваме така, там, където се призовава Христос, не ще се намери нищо мерзко, нищо нечисто. Ядеш ли, пиеш ли, жениш ли се, отправяш ли се на път, всичко прави в името Божие. Залавяй се за работа, преди всичко след като си се помолил Богу.“ А ето какво пише блажени Теодорит Кирски: „Доколкото те повелявали да се честват ангелите (тоест колосяните), то апостолът повелява противоположното – и думите, и делата да украсяваме с помненето на Владиката Христос и да говорим чрез него, а не чрез ангелите”.

„Като благодарите чрез Него на Бога и Отца“. Ангелите са служебни духове, изпратени ни на помощ. Колосяните се увличали по служение на ангелите, четейки разни юдейски и гностически книги, в които се отдавало особено значение на ангелите. Но нашият Спасител не е нито ангел, нито архангел, нито херувим, нито серафим, нашият Спасител е Богочовекът Иисус Христос. В Апокалипсиса е казано, че Книгата никой от тези, които са небето и земята не може да отвори, нито лъчезарни ангели, нито хора свети, никой не можел да отвори паметната книга. И плакал Иоан Богослов. Но се появил Христос, Агнецът Божи, Който отворил тази паметна книга.

По-нататък се говори за социалното служение, за взаимоотношенията в семейството. Ап. Павел макар сам да не бил женен (бил целибатен, дал обет за безбрачие, което било познато сред латиняните, а в иудаизма това било назорейство) носел такова послушание пред Бога. Защо хората се отказват

от семеен живот? За да считат за свое семейство всеки християнин. „Но това не принизява семейството“ – пише Златоуст, – понеже семейният Енох се възнесе жив на Небето. И Петър е имал тъща. Павел много сериозно се отнася към семейния живот, вижда трудностите в него и предлага някакъв ред за правилно устройване на семейния живот.

(3:18) „Вие, жените, покорявайте се на мъжете си, както подобава, в името на Господа“

Златоуст пише: „Покорявайте се като на Бога, понеже това ви украсява. Покорството не е робско към господарите, нито това, което зависи от природата, но което идва от Бога.“ Оказва се, че покорството на жената към мъжа, украсява такава жена в очите на Бога, то е много угодно на Създателя. Теодорит Кирски пише: Доколкото се случва благочестиви жени да встъпват в брак със злочестиви, то ап. Павел по необходимост направил ограничение, казвайки „в името на Господа“, т.е. както повелява Законът Божи. Ако нещо не подобава на Господа, жената може да се противопостави на мъжа си. Но при това **„Жената не е господарка на тялото си, а мъжът; също и мъжът не е господар на тялото си, а жената.“** По време на пост жената няма право да отказва на мъжа съпругеското ложе, ако не са достигнали съгласие по този въпрос. Грех ще е, ако жената откаже на мъжа. Лъжливото благочестие е опасно, защото заради твоето въздържание може да погине съпругът ти.

Познавах такива семейства, които се разпаднаха, когато неопитни духовници налагали на съпрузи строги правила от 19 в., например на Тихон Задонски и други, но тогава времената са били други – всички са били православни. Нашето време прилича на 1 в. – правили си комсомолски сватби, никой не е вярващ, после мъжът например повярва, а жената си остава невярваща или обратно. Ако вярваща жена има невярващ мъж и той иска да живее с нея, тя не трябва да го оставя. В това нашето време прилича именно на 1 век, когато хората започнали да излизат от страшното езическо бласто – комунистическата идеология. И те (новоповярвалите, без да познават в дълбочина Писанието и евангелските наставления по въпроса) толкова много объркали понятията, че казват „ако живеят без венчание, това е грех“. Ако и двамата са вярващи, но не се венчават, да, това е сериозен грех, но ако дори само единият е невярващ, как може да се венчаят? Невярващият не може да участва в тайнства.

Казано е „невярващият мъж се освещава от вярващата жена“. И обърнете внимание, ап. Павел казва „мъж“ (съпруг), „жена“ (съпруга), а не вярваща жена, невярващ мъж. Църквата признава светския брак, но ако и двамата са православни и не се венчават – това е грях, проблем, който трябва да се решава. Най-доброто решение е венчание и принасяне на изповед и покаяние за преживения в грях период.

(3:19) „Вие, мъжете, обичайте жените си и не ги огорчавайте.“ (Не бъдете към тях сурови).

Всеки член на семейството има отговорност към Господа:

(3:20) „Деца, бъдете във всичко послушни на родителите си, защото това е благоугодно Господа“ .

Послушанието на децата към родителите е много важна добродетел. Иоан Златоуст пише: „Деца, бъдете във всичко послушни на родителите си, защото това е благоугодно Господу“ – пак се осланя на Господа, Който полага законите на послушанието, съветва и смирява. Това е благоугодно на Господа, да правим всичко не по природа, а свръх нея и по воля Божия, за да получим награда. Павел, говорейки за взаимоотношенията между мъжа и жената в Господа, преминава към взаимоотношенията на децата с родителите и отново в Господа, защо? **„И всичко, що вършите словом или делом, всичко вършете в името на Господа Исуса Христа“**. Взаимността е ключът към любовта. И родителите имат отговорност пред Господа по отношение на децата си.

(3:21) „Бащи, не дразнете чедата си, за да не падат духом“.

Каква удивителна грижа за всички членове на семейството! Наистина Павел е бил член не на едно, а на много семейства, живеейки с грижите за тях. Той нарича семейството домашна църква. Този стих е особено актуален – много родители дразнят децата си. Светител Амвросий Медиолански пише: Ето какво ни предлага Писанието: „Синове, любете бащите си, родители, не довеждайте до раздражение синовете си“, – понеже природата даже на зверовете внушава да обича своите малки, да милва своите деца. На зверовете е непозната ненавистта на мащехата, и родителите при промяна на брака не се отказват от потомството си и не умеят да предпочитат синовете от последния съюзи и да пренебрегват децата от предшестващия. Те знаят своите деца и не познават различия в любовта, подбуждане към

ненавист, различни оскърбления. Природата на зверовете е проста, тя не знае изопачаване на истината. Всичко това е устроил Господ – така, че на когото е дал по-малко разум, е дарувал повече любов.“

Ако детето е кръстено, на колкото и да е години, 10-11, то има достойнство, то е православен християнин, помазано е със свето миро, причастявало се е, то има царско свещенство, както всеки християнин. Трябва винаги да помним за достойнството на децата си, за отговорността, която имаме пред Бога, Който ни е дарувал тези деца. Дразненето на децата е недопустимо явление. В Русия някога е имало строго правило – не можело да се наказват децата в момента, когато са извършили нещо.

Например, детето счупило вазата. Родителят, за да успокои гнева си, притичва, бам един зад тила, детето плаче, бащата сядва в креслото, гледа телевизия доволен – изпълнил бащинския си дълг. Ако всеки ден пошляпвате детето си, то ще отгледате агресивно същество, нервно, неустойчиво. Затова в Русия имало такова правило – когато детето правело беля, никога не го наказвали веднага. Считало се за недопустимо. Наказвали го в събота преди църква или в петък след баня – т.е. един път седмично. Детето цяла седмица очаквало този момент. Първо, можело да обмисли своята лоша постъпка, второ – имало шанс някак да поправи грешката си и трето – когато настъпвал момента на наказанието, родителите вече не били афектирани и не проявявали спонтанна жестокост. Освен това, можели да преценят, ако детето се е поправило, това било смекчаващо обстоятелство.

(3:22) „Вие, робите, бъдете послушни във всичко на вашите по плът господари, слугувайте им не само за очи като човекоугодници, а простосърдечно, като се боите от Бога“.

В онова време е имало робство, но апостолските правила за взаимоотношенията между господар и роб съхранявали достойнството на човека, било той мъж, жена, дете, господар или роб. Езичниците смятали роба за вещь, римските матрони можели да се преобличат пред робите си, да се събличат голи пред тях, без срам, приемали ги, сякаш са гардероб, ракла... Но християнството изменило това отношение към робите.

Имало такъв страшен безбожник – Лудвиг Фойербах, който написал „История на философията“. Още в началото той признава: „До появата на християнството, човекът като такъв не съществувал. Човекът се разглеждал като понятие изключително национално. Гъркът бил грък, египтянинът

египтянин, римлянинът римлянин и само след появата на християнството се появило понятието за човек като за син човечески”. Т.е. християнството върнало на човека божественото му достойнство. Чрез Христа ние възстановяваме образа Божи, подобие Божие в някога падналото човечество. Признаването на човека като Човек е възможно само в християнството.

(3:23-24) „И всичко, що вършите, вършете от душа, като за Господа, а не за човеци, знаейки, че като награда от Господа ще получите наследство, понеже на Господа Христа служите.“

Служението на жената към мъжа, на мъжа към жената, отношенията между родители и деца трябва да бъдат като служене на Господа, заради Господа. Когато всичко правим като за Господа, то ние проявяваме повече усърдие.

Христос ни показва пример на Тайната вечеря за това как трябва да се държи лидерът. Той дошъл, не за да Му служат, а Сам да послужи на другите. Взел кърпа, препасал се, налял вода в леген и започнал да умива краката на учениците си. Казал им: **„И тъй, ако Аз, Господ и Учител, ви умих нозете, то и вие сте длъжни един на друг да си миете нозете един другиму“**. Затова, да правим нещо за Господа, в името на Господа означава да правим така, както е правил Сам Той. Бог се въплъщава и става човек по една причина. Ние не можем да Му подражаваме в пълнота, макар че в Нагорната проповед се казва: **„Бъдете съвършени, както е съвършен вашият Отец Небесен“**. Но в Своето човешко битие Христос ни явява пример. Ап. Петър е записал: „Христос пострада за нас, като остави нам пример, за да вървим по стъпките Му.“

(3:25) „А който върши неправда, ще получи според неправдата си: лицепрятие няма“.

Въздаянието от Господа е осиновяване, казано е: „ще получите наследство“, не просто някаква награда, а осиновяване. Бог възприема тези, които Го следват, като Свои деца. Възнаграждава правещите добро и наказва правещите зло. Винаги трябва да помним, че милостта Божия се издига над съда Божий. Ако човек е нарушил всички тези принципи, неправилно се е държал с жена си, бил е твърде суров, дразнел е децата си, може да се спре и да си каже: не, ще опитам да живея иначе. Защо аз, мъжът, трябва да бъда мъчител за всички тези хора?! Този, който не обича своята жена, не обича собственото си тяло, а децата са наша кръв, наша плът.

Четвърта глава

(4:1) „Вие, господарите, отдавайте на робите си справедливото и дължимото, като знаете, че и вие имате Господар на небесата“.

В Писанието се казва, че от Бога се именува всеки род на небесата и на земята. Не случайно в еврейския език, както в църковнославянския и руския думите „господ“ и „господин“ са едноименни. В еврейския език е „адонай“ (Бог, Господ), а „адоним“ е господин. В Св. Писание този термин има значение на „този, който се грижи“, който обезпечава с всичко необходимо и защитава.

Християнските общини във времената, когато е писал ап. Павел, се състояли от господари, роби и свободни хора. Общините били интернационални – евреи, гърци, римляни, египтяни. Всичко това поражда гоненията срещу християните, защото механизмът на управление на цялата Римска империя бил построен на принципа „разделяй и владей“. А тук се появила религия, която не разделяла хората, а ги обединявала – хората от разни националности, произход, социално положение, възраст и пол. Това налагало върху християните, имащи роби, различни задължения. Затова и ап. Павел пише: „Вие, господарите, отдавайте на робите си справедливото и дължимото, като знаете, че и вие имате Господар на небесата“. С други думи – вие също сте роби, роби на Господа, вашият Управител, Цар на царете, Господар на господстващите, който е над всички. Мярата, с която се отнасяте към своите роби, може да се окаже мяра, с която Бог ще се отнесе с вас.

(4:2) „Постоянствувайте в молитвата, като бодърствувате в нея с благодарност“

Блажени Теофилакт Български тълкува тези думи така: „Знае дяволът колко велико благо е молитвата и всячески с настървение се опитва да направи така, че ние да страним от нея. Защо Павел казва: бъдете постоянни (пробкартерейте – засядайте над нея, усърдствайте в нея)? Защото засядащият над нея често се подлага на нападения от страна на леността и разслабеността, затова и прибавил: бодърствайте, т.е., трезвейки, винаги в напрежение пребивавайте в делото на молитвата. Но и в благодарение, т.е. учи да се молим с благодарение. Понеже истинска е тази молитва, която съдържа благодарност за всички знайни и незнайни благодеяния, и за това,

което ни е носило радост, и за това, което се е съпровождало със скръб, въобще – за всички благоденствия“.

Светителят Иоан Златоуст говори по-радикално за молитвата: „Вашата работа нека бъде – да благодарите в молитвите и за явното, и за неявното, и за тези блага, които Бог извърши за вас по ваше желание, и за онези, които ви дарува против желанията ви, и за Царството, и за геената, и за скръбта, и за облекчението от нея. Така обикновено се молят светиите и благодарят за общите благоденствия“.

(4:3) „молете се също и за нас, за да ни отвори Бог врата на словото да разгласим Христовата тайна, заради която съм и в окови.“

Що за тайна Христова е тази, заради която апостолът е в окови? Под окови се има предвид, както реални окови, когато човек е в тъмница така и окови, когато човек е пленен от Божественото откровение. Светите отци така и тълкуват, че в това има нещо двойко – те са се отдали в плен на Иисус Христос и Той ги е пленил със светлината на Евангелието, в плен на Светия Дух. Затова, намирайки се в обикновени тъмнични вериги, те се чувстват съвършено свободни. В оковите на Любовта Христова. Рабът Господен е свободен от властта на греха, дявола и смъртта. Затова с достойнство трябва да осъзнаваме, че сме роби Господни, което ни прави свободни от света, греха и престъплението, дявола, смъртта и самата преизподня. Знаем с какво достойнство апостолите пишат: аз съм раб на Иисуса Христа. В античния свят са гледали чий роб е човек – ако е роб на някакъв скулптор например или занаятчия, имал един статус, но ако е роб на сенатора – друг, по-уважителен. А християните казвали с достойнство – раб съм на Иисуса Христа! Какъв ти тук император! Абсолютно свободен, защото се е покорил на Божия закон.

Тайната Христова е проповедта на Евангелието, радостната вест за това, че в Иисус Христос няма ни роб, ни господар, ни скит, ни варварин, ни юдей или мъж, или жена. Всичко и във всичко е Христос. Преподобният Ефрем Сирийн пише: „Молете се също и за нас, за да ни отвори Бог вратата на словото да разгласим Христовата тайна, заради която съм и в окови“. Забележете моля, смирението на Апостола, как изисква от учениците си да се молят за него, за да му отвори Бог дверите на словото – да изрече тайнството Христово. Дверите на словото са или слухът на слушащите, или знамения, ставащи чрез него, понеже чрез знамения се отваряли врати, или

чрез слуха си се скланяли да следват учението на Апостола, който, не за друго, а именно заради тайната Христова е в окови.“

Апостол Павел моли проповедта му да бъде още с чудеса и знамения, понеже това действало върху езичниците по победоносен начин. След корабкрушението, когато ап. Павел се греел около огъня и ехидна провиснала на ръката му, той я отхвърлил настрани, всички мислели, че ще умре, а той стоял жив и здрав. Всички го помислили за един от боговете на Олимп, донесли бик да му пренасят в жертва, а Павел им казва – какви богове, та ние сме хора като вас. За тях всяко чудо било като ключ – щом е чудо, значи е от боговете.

И все пак, чудото не е решаващо, чудесата са патерици за съмняващите се. Ние, православните християни, винаги трябва да помним какво ни казва Христос: „макар на Мене и да не вярвате, на делата повярвайте, за да разберете и повярвате“ (Иоан 10:38). Той вършел чудеса не заради апостолите, които Го възлюбил, а заради съмняващите се. И още: „Блажени, които не са видели и са повярвали.“ Ние, православните, вярваме в Бога, не защото ни е убедил с каскада от чудеса, а защото сме Го обикнали и нашето сърце откликва на призива на св. Евангелие. Самото Слово Божие ни прави вярващи, а не някакви чудеса и знамения. В Писанието не се казва, че вярата е от чудо, но е казано: „вярата е от слушане, а слушането от Словото Божие...“

(4:4) *„та да я открия, както ми подобава да говоря.“* Ап. Павел е загрижен неговата проповед да съответства на дълбочината на откровението. На много проповедници това им липсва. Говорейки за божественото, не можеш да изразиш цялата красота на Божеството. В тези думи има нещо екзистенциално – „та да я открия, както ми подобава да говоря“, т.е. не съм удовлетворен как говоря, дължен съм много по-сериозно да откривам тази тайна, трябва да говоря така, че думите ми да й съответстват. Признава човешкото безсилие да изрази с думи основните истини на вярата, които се възприемат повече чрез сърцето на човек. Преподобният Ефрем Сирин пише, че чудесата, които се дават от Господа, се дават на светите хора като някакво оръдие, за да може вярващият човек от една страна да воюва с меча Господен, т.е. Словото Божие, а от друга страна – с тези, които не са се съкрушили, не са се поклонили пред св.Евангелие. И още пише: „Да я разкрия (тайната), между светиите, и да изкажа учението за Него със страх и трепет, както ми подобава“.

(4:5). *„С външните се отнасяйте благоразумно, като скъпите времето.“*

Какво означава това? Св. Иоан Златоуст казва, че времето на всички ни не е толкова много, затова, ако водим някаква бран, то тя да е за проповедта на св. Евангелие, а всичко останало – кой какво говори за нас – да игнорираме, ако това не носи някаква вреда, а ако ни вредят, трябва, разбира се, да се защитаваме. Блажени Теофилакт пише: „Какво казва Господ: „Ето, аз ви пращам като овци сред вълци: и тъй, бъдете мъдри като змии и незлобиви като гълъби”. (Мат. 10:16), това говори сега и той: бъдете внимателни и не давайте на чужди никакви поводи против вас, ако не ви причиняват никаква вреда, не ги оскърбявайте безвременно. Понеже те са външни, т.е не са ни свои, бидейки далеч от Църквата и от Царството Божие. Затова трябва да се отнасяме с тях благоразумно”.

Що касае нашите ближни, то в отношенията си с тях не е нужно толкова внимание. Поощрява ги и с това, че нарича елините „външни“. Св. Теофилакт дава съвет да не отделяме много време на светските хора, да сме просто по-внимателни и единствено, когато проповядваме Словото Божие, може да дадем някакъв напор. Родството обаче ни задължава да отделяме внимание на домашните си. Сродниците ни могат да бъдат и външни по отношение на вярата, но отношението ни към тях е с по-различен характер.

(4:6) *„Словото ви да бъде винаги с приятност, със сол подправено, за да знаете, как трябва да отговаряте всекиму.“*

Св. Теофилакт пояснява: „Да бъде, казва, словото ви приятно; но да не изпада то в сложности и необузданост, но да бъде съдържано. Понеже това означава сол. Да не бъде то свръх мяра весело, нито свръх мяра сурово. Както храната, ако не е посолена, бива неприятна, а ако е пресолена, то и в уста не можеш да я вземеш, и в този, и в другия случай не става за ядене, така и словото.“

Солта е тази, която пази всеки продукт от гниене. Говорейки на хората за волята Божия, помагаме им да избегнат нравствено и морално тление, ако са послушни на тази воля, на Божиите заповеди. Хората, разбира се са разни и имат различни реакции на словото, което им носим. Затова трябва да избягваме крайности – нито веселост в повече, нито излишна строгост, за да не паднат хората в униние и да ги отблъснем. Християнинът трябва да се

придържа към някакъв среден път в проповядването, за да бъде свидетелството му по-успешно.

(4:7) „Колкото за мене, всичко ще ви съобщи Тихик, възлюбеният брат и верен служител и сътрудник в Господа“

Защо ап.Павел сякаш прехвърля своите мисли и разбирания върху Тихик? Той трябвало да разкаже за това, което Павел считал за неприлично. Ап. Павел има предвид и някакви тайни, които не бива да се доверяват на хартия, която можела да попадне в ръцете на Христовите врагове. Господ казва „Ето Аз ви изпращам като овце сред вълци. Затова бъдете мъдри като змии и незлобиви като гълъби. Пазете се от хората!“ (Мат.10:16). В това, че Павел вменява в посланията си не всичко, а само необходимото, Теофилакт вижда свидетелство за неговата мъдрост. В посланието на Иаков (4:4-5) се казва: Прелюбодейци и прелюбодейки! не знаете ли, че приятелството със света е вражда против Бога? Който, прочее, поиска да бъде приятел на света, враг става на Бога. Или мислите, че напразно говори Писанието: „до ревнивост Бог обича духа, който е вселил в нас“? Ние не бива да търсим компромиси с този свят, още повече да му поверяваме тайни Божии. Светите отци разказват, че дълго са се пазели в тайна от нецърковни хора някои теологични истини – за непорочното зачатие, въпроси, свързани с църковните тайнства и др. Тези въпроси се отнасяли към понятието „тайноводство“, дисциплина, преподавана на хора, реално влезли в Църквата.

(4:7-9) „Колкото за мене, всичко ще ви съобщи Тихик, възлюбеният брат и верен служител и сътрудник в Господа, когото тъкмо за това изпратих при вас, за да узнае, как сте, и да утеша сърцата ви, заедно с Онисима, верния и възлюбен наш брат, който е от вас: те ще ви разкажат за всичко, що става тука.“

Павел, намиращ се в затвора, се интересува и от живота и нуждите на свободните колосяни, на които пише. Тази ситуация сама по себе си показва характера на апостола – човек, не затворен в своите проблеми и скърби, а мислещ за всички християни. Тихик трябва да донесе някакво утешение на колосяни от тези, които би трябвало сами да се нуждаят от утеха, от лежащите оковани в затвора апостоли. Именно те, чрез страданията си, укрепват сърцата на вярващите, защото макар и в окови, не престават да бъдат радостни.

Всяко гонение, особено това до кръв, е богатство на Църквата. Ако Църквата не е гонена, то тя е влязла в някаква дружба със света, което означава начало на враждата с Бога. А ако тя е гонена, това е признак за нейната истинност. Онисим, колосянин, раб на Филимон достигнал чест и уважение от съгражданите си и Павел не се срамува да се нарече брат на роб. Това е предизвикателство към античната система и нейното отношение към робите не като към хора, а като към вещи. И ето, Павел нарича роба възлюбен брат и хвали жителите на града, че от тях е дошъл такъв удивителен човек и по този начин унищожава античния етикет. Онисим принадлежал към християнската община на Колос, получил там оглашение, там се и усъвършенствал.

(4:10) „Поздравява ви Аристарх, който е затворен заедно с мене, и Марко, племенникът на Варнава (за когото получихте заповед: ако дойде при вас, приемоте го)“

Трудно е да се каже кой е Аристарх, макар че блажени Теофилакт пише, че това е този Аристарх, който бил арестуван при метежа срещу Павел в Иерусалим. Възможно е да е този иудеин, бунтувал хората против Павел, призовавал да го бият с камъни, а когато се оказали заедно в затвора, се обърнал към вярата и станал християнин.

Св. Теофилакт развива мисълта за значимостта на страданията за Христа: „Павел казал повече, отколкото пророците, защото те наричали себе си странници и пришълци, а той се назовава пленник. Наистина, като пленник са го гонили и влачили, даже по-лошо: защото за пленените са се грижили като за своя собственост, а него, като враг и неприятел, всички го гонили и преследвали. А за тях (т.е. неговите слушатели) това би трябвало да служи като утешение, понеже и учителят им се намира в подобни обстоятелства.“ Христос ни учи: „няма слуга по-горен от господаря си, нито пратеник по-горен от оногова, който го е пратил.“ (Иоан 13:16) и „Слугата не е над господаря си. Ако Мен гониха, и вас ще гонят; ако са опазили Моето учение, и вашето ще пазят“ (Иоан 15:18).

Господ ни дава сякаш някаква зависимост между гоненията и верността към Евангелието. Ако проповедник, когото хората слушат, но сам не е подложен на клевети, натиск и гонения от страна на света, то той е някакъв странен проповедник. Всеки мъченик в смъртта си свидетелства за Христа много по-силно и ефективно, отколкото чрез всичките си проповеди. Когато

проповедник не само страда, но и умира за Христа, както о. Даниил Сисоев, то всяко негово слово придобива съвсем друго значение, усилва се, сякаш се уподобява на Христа. Когато о. Даниил беше още жив, много хора обичаха да спорят с него, и аз бях един от тях, по всяка теза спорех, понеже той беше изкусен богослов. Но когато си замина, аз заявих на всички – ние не спорим с мъчениците, ние се съгласяваме с тях. Ако нещо не се побира в нашите възприятия, то ние просто се съгласяваме с мъчениците с радост, защото това тяхно слово е засвидетелствано с кръв, пролята за името Христово.

(4:11) „също и Иисус, наричан Юст; те са от обрязаните и са едничките сътрудници за царството Божие, които ми бяха утеха”.

Павел праща цяла делегация от трима души да идат при колосяните и ги утешат. Вероятно е имало някакви гонения срещу християните в този град и Аристарх, Марк и Юст, разказвайки им как страда Павел, към когото се отнасяли дори не като към пленник, а като към презрян разбойник, ще се утешат и укрепят, че и техният апостол страда, но не губи бодростта на духа, запазва чистота на разума си и се радва.

(4:12) „Поздравява ви вашенецът Епафрас, Иисус Христов раб, който винаги се подвизава за вас в молитвите, за да пребъдете съвършени и изпълнени с всяка воля Божия”.

Както в началото на посланието, така и в края му, Павел напомня на колосяни за Епафраст, който носи достойното название „раб Христов“, призовава ги да го слушат и обичат, както Епафраст ги обича и не се моли само понякога за тях, а винаги се подвизава в молитва с безпокойство и трепет.

(4:13-14) „Свидетелствувам за него, че той има голяма ревност и грижа за вас и за ония, които са в Лаодикия и Иерапол. Поздравява ви Лука, многообичният лекар, и Димас”.

Двама евангелисти се намирали редом до ап. Павел в затвора. Те били негови съработници. Църковните историци казват, че евангелието от Лука е съставено от ап. Павел, а Лука изследвал, записвал. А в евангелието от Марк са записани проповеди на ап. Петър. Проповедите на апостолите се състояли от разкази за Христос.

(4:15) „Поздравете братята в Лаодикия, също и Нимфана, и домашната му църква“.

Лаодикия се споменава два пъти. Тя е трудна община. В Апокалипсиса виждаме, че в нея много неща не са били така благополучни, както в другите общини. Там имало много самоуверени хора (ние сме богати, от нищо не се нуждаем). Но Господ им казва – вие сте нищи и слепи, и жалки. Разбира се и там живее удивителен човек, Нимфан, когото Павел приветства. Ако Варнава е обърнал към словото Христово своя племенник Марк, то този удивителен лаодикиец Нимфан обърнал всичките си домашни и съставили своя домашна църква.

Когато бях малък, 10-годишен, при мен идваха братовчедите ми да играем футбол. Живеех в къща на брега на реката, а те в апартаменти. Баба ми беше майка-героиня, така че братовчедите бяхме такава купчина, че формирахме два отбора за мач. Когато някой отстрани разбираше, че всички сме братовчеди, ни гледаха с удивление. Нимфан бил знаменит мъж, в чието семейство всички били верни. Павел изрично го поздравява, за да поощри и другите към формиране на домашни събрания. Върху всеки човек лежи отговорност, главно за децата му.

Защо Бог избра Авраам? За Ной е казано, че бил човек праведен, но за Авраам не. В Битие 18:19 се дава отговор защо Бог избира Авраам – същата причина, поради която Нимфан е възлюбеник Божи – „защото Аз го избрах, за да заповядва на синовете си и на своя дом след себе си, да ходят по пътя Господен и да вършат правда и съд“. И Авраам възпитава не само Исак. Когато умира, Иаков и Исав са били 15 годишни, т.е. Авраам възпитал и синовете, и внуците си. Във Второзаконие 11:18-19 се казва: „И тъй, вложете тия Негови думи в сърцето си и в душата си, завържете ги на ръката си за знак, и да бъдат те завръзка над очите ви; и учете синовете си на тях, като приказвате за тях, кога седиш вкъщи и кога си на път, кога си лягаш и кога ставаш;“

Всеки човек трябва да има винаги пред очите си Закона Божи и да учи децата си в къщи, чрез сутрешните и вечерни молитви, пътувайки по всяко земно поприще, непрестанно. Или в 33 глава на Второзаконие: „Моисей ни даде закон, наследство за народа на Иакова.“ – наследството, богатството, което трябва да събираме и оставим на децата си. Ако си им дал в наследство Заповедите, то ти си им обезпечил живота. Много е важно да научим децата

си на Закона Божи. В Притчи 22:6 е казано: „Поучи момъка в начало на пътя му; той не ще се отклони от него и кога остарее.“ Много е важно да се даде правилно направление в началото на пътя на детското сърце.

Виждаме децата в храма до около 10-12 годишна възраст, после изчезват някъде, но към 40-50 отново се връщат – посеяното не изчезва. Не напразно сме водили децата в храма и на неделно училище. Ще преминат опасностите в най-трудния период от човешкия живот, младостта, с по-малко загуби. „От юности моя борют мя страсти“ Преподобният Исидор пише: „Посяващият в децата си още в младенчеството справедливи понятия за Божието величие и промисъл, а после и добродетели, не само като родители, но и като превъзходни наставници, се сподобяват с Божии награди”.

В посланието към Тимотей 5:8 е казано: „Ако някой се не грижи за своите, а особено за домашните си, той се е отрекъл от вярата и е по-лош от неверник.“ Св. Иоан Златоуст дава наставление на бащите: „Считай себе си за цар, имащ в подчинение град – душата на детето, понеже душата наистина е град... И както в града едни крадат, а други се държат честно, едни се трудят, а други се занимават с каквото попадне, така се държат в душата разсъдъкът и помислите: едни се сражават против престъпниците – както войни в града, други се грижат за всичко, което се отнася към тялото и дома – както граждани в града, трети пък дават заповеди – като градските власти. Научи го да бъде приветлив и човеколюбив. Нека устата му да е защита за всяко злословие. Ако видиш, че той ругае някого, накарай го да замълчи и повдигни въпрос за неговите собствени грешки.

Макар всичко да е благоустроено в нас, ще бъдем подложени на крайно наказание, ако сме безразлични към спасението на децата си. Развращаването на децата се случва не от нещо друго, а заради безумната привързаност на родителите към житейското. За такива родители аз бих казал, че те са по-лоши от детеубийци: онези отделят тялото от душата, а те и едното, и другото заедно хвърлят в геенския огън. Няма извинение за нас, когато децата ни са развратни. Детската възраст е нежна, тя бързо усвоява това, което ѝ говорят, и като печат върху восък в душата на детето се отпечатва това, което чуват. А между другото, и животът им започва да се склонява или към порока, или към добродетели. Затова, ако в самото начало, така да се каже, в преддверието, ги отклоним от порока и ги насочим по най-добрия път, то в бъдеще време това вече ще се превърне в навик, в природа, и те няма така лесно по своя воля да се скланят към лошото, защото навикът

ще ги привлича към добри дела. Старай се да научиш сина си да презира славата на настоящия живот; така той ще бъде по-славен и по-знаменит. Ако вие възпитате своите синове, то те на свой ред ще възпитат своите, а те отново ще научат своите; продължавайки по такъв начин до Христовото пришествие, това дело ще даде цялата награда на този, който е послужил за корен.

В „Дивеевския патерик” има следното за св. Серафим Саровски: Старецът не позволяваше на децата да говорят против родителите си, дори и за имащите несъмнени недостатъци. Един човек дошъл при стареца с майка си, която имала порока на пиянството. Синът тъкмо да заговори за това, и о. Серафим му запушил с ръка устата и не му дал да произнесе нито дума. После той, обръщайки се към майката казал: „Отвори си устата“. Когато тя отворила уста, св. Серафим три пъти плюл в нея. „Ето ви моето завещание – да нямате в дома си не само вино, но и съдове за вино, понеже няма повече да понасяш вино.“ И така светията помогнал на жената да се избави от греха, но забранил на сина, даже с положителна цел да споменава нещо лошо за майка си.

Защо Иосиф Прекрасни умрял като най-млад от братята си (освен Вениамин)? За какво било това наказание? Очевидно – има една заповед, която ако нарушаваме, съкращава живота, и го удължава, ако я изпълняваме – Почитай баща си и майка си, (за да ти бъде добре и) за да живееш дълго на земята. Когато братята на Иосиф дошли при него и не знаели кой е той, в негово присъствие назовали баща му раб, но той премълчал. В книга Изход, 21:17 е казано: Който злослови баща си, или майка си, да бъде предаден на смърт. И в Левит 20:9: „Който хули баща си или майка си, да бъде умъртвен; той е хулил баща си и майка си: кръвта му е върху него.“ В Притчи 20:20 страшни думи четем: „Който злослови баща си и майка си, нему светилото ще угасне сред дълбока тъмнина”. Иезекиил 22:7: „У тебе баща и майка хулят, пришълец обиждат сред тебе, сирак и вдовица притесняват у тебе”. Цял град, където злословят родителите е под проклетие Божие.

А сега, в наши дни имаме проблем с ювеналната юстиция. Опитват се да настроят децата срещу родителите им. Ювеналната полиция вече отнема деца от родителите им и не на едно място в света вече дори ги дава в „прогресивни“ семейства с разширена сексуална ориентация. Длъжни сме да се борим за децата си, да се съпротивяваме на всякакви посегателства върху тях. Земята под краката на такива активисти на ювеналната юстиция

трябва да загори. Православните сме длъжни да тръбим, че те убиват душите на децата ни. Представям си какво би станало, ако такава полиция се опита да действа в Чечня например, да дойде да отнема детето, което било уморено от изучаването на Корана.

И така, ап. Павел похвалил човека, който обърнал родните си към Бога и създал домашна църква.

(4:16) „След като се прочете това послание у вас, наредете да се прочете и в Лаодикийската църква, а онова из Лаодикия да прочетете и вие”.

Виждаме грижата за Лаодикийската църква, в тази глава четвърти път я споменава. Оказва се, че е пращал послание и в Лаодикия, но не се е запазило до нас. Църквите са си обменяли посланията, общо 14, не се запазило и Първото послание до коринтяни (в нашето Първо се казва, че Павел им е писал и по-рано.)

(4:17) „Кажете на Архипа: гледай да изпълняваш службата, що си приел в Господа”.

Преподобният Ефрем Сирин, пишейки както винаги от лицето на апостола, пояснява: „И кажете на Архип: гледай да изпълняваш службата, що си приел в Господа, за да я предадеш изпълнена и свършена в ръцете на тези, които ще останат след теб в Господа. Не е достатъчно само да служиш, но и да предадеш на другите това служение, за да започнат хората да се трудят още в твое време, когато теб няма да те има, друг да продължи това служение. Павел не пише изрично на Архип, а поръчва на църквата да му предадат, понеже Архип не се нуждаел от дълги обяснения.“

(4:18) „Саморъчен поздрав от мене, Павла. Помнете оковите ми. Благодатта да бъде с всички вас. Амин”.

Всяко свое послание Павел завършва с напомняне за благодатта, сам бидейки апостол по благодат, арфа на Светия Дух. Само в Посланието към евреите това го няма и някои екзегети мислели дори, че не го е писал Павел. Ако имате благодат, нима ще имате скърби, нима няма да изтърпите окови и всякакви гонения? Да бъдете оковани си е дело на благодатта. „А те излязоха из синедриона радостни, че са се удостоили да понесат безчестие за името на Господа Иисуса.“ (Деяния 5:41)

Блажени Теофилакт пише: „Виждаш ли, че да си обезчестен значи да бъдеш удостоен? И наистина, това е велико достойнство. И така, нека и ние недостойните да се сподобим с божествена благодат в скърбите, и с подкрепата на нашите немощи, скърбите да са ни в полза, да разсеят мъглата на нашите съгрешения, за слава на Отца и Сина и Светия Дух. Нему слава во веки веков. Амин!“

А св. Иоан Златоуст завършва тълкованието си на посланието към колосяните така: „Послушай словата Павлови, и ще видиш, че да търпиш огорчения още не значи да си изоставен... Искат ли да си носиш копринени рокли? Спомни си веригите на Павел и всичко това ще ти се стори по-презряно от най-мръсната риза. Искат ли да се накичиш със златни украшения? Върни в паметта си веригите на Павел и ще видиш, че всичко това не е по-добро от стара връв... Искат ли да се намажеш с пудри, червила и мазила и друго нещо от този род? Помисли си за неговите сълзи: три години, ден и нощ той плакал непрестанно... Кой извор е източил от себе си толкова потоци, както тези очи – сълзи? Но ако даже някой доведе от театъра, направо от сцената, някого, най-необуздан човек, възпламенен до безумие от плътска любов, и му покаже непорочна девица в самия разцвет на годините, която превъзхожда своите връстнички и по красота на лицето, и по стройност на други части, и с други достойнства, която има взор нежен и, леко вгълбен, леко разсеян, взор влажен, кротък, ясен, усмихващ се, пълен със стеснителност и срамежливост, взор, увенчан отгоре до долу с тъмни ресници, – би показал девица, така да се каже, с душа, с ясно чело, а бузките под челото с розов оттенък, а после ми покаже Павел, аз веднага бих я оставил и бих се хвърлил да гледам него, защото в неговите очи ще сияе духовна красота.“

Процесът на изучаване на Посланието към колосяни започна още при о. Даниил (да моли Бога за нас) и ние постепенно опознаваме удивителната красота на ап. Павел, никаква външна красота не би могла да се сравни с такава вътрешна красота. Златоуст, бидейки монах, отбелязва всички достойнства на девицата, за да покаже несравнимата с плътското съвършенство духовна красота на Павел. Светлината на тази духовна красота, която струи от очите на праведните, е свидетелство, дадено ни от Бога, и когато си спомняме за о. Даниил, винаги виждаме светещите му подвижни очи. Истинско щастие е да се молим на светиите, да говорим за тях, да четем за тях.

Превод – Красимира Маринова